

Gençlik Ağı Gazetesi

NİSAN 2026

TELİF HAKLARI VE KULLANIM KOŞULLARI

© 2026 Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı. Tüm hakları saklıdır.

Gönüllülük esasıyla bir araya gelen yazarlarımızın fikri emeklerinin ve entelektüel birikimlerinin bir ürünü olan bu dijital yayın; 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunmaktadır. Dergimizin içeriği, yazarların ve yayın kurulunun açık yazılı izni olmaksızın ticari amaçlarla çoğaltılamaz, başka dijital mecralara kopyalanamaz veya veri madenciliği sistemlerinde kullanılamaz. Bilginin özgürce dolaşımını desteklemek adına; kaynak gösterilmesi (yayın adı, yazar adı ve ilgili sayı belirtilmesi) ve ticari gaye güdülmemesi şartıyla, akademik ve kültürel çalışmalarda yapılacak alıntılar ve paylaşımlar bu kısıtlamanın dışındadır.

05

Biz Kimiz?

07

Mesaj Var!!

08

Gençlik Ağındaki Gelişmeler

12

Bir İlke Bir Lider: Mustafa Kemal Atatürk

15

Gönülden İşler: Bilim Kahramanları Derneği

23

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

28

Girişimci Sohbetleri: Zeynep Buket Akdeniz Deveci

36

İş Hukukunda Mobbing

40

Yönetişimde Etkililik İlkesi: Sonuç Üreten Süreçlerin İnşası

43

Zero Day

47

Limonlu Kek

49

Kıyafetin Pasaportu

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı

54

Anadolu'daki Sadık ve Güçlü Koruyucu: Sivas Kangal Köpeği

56

Harçlıktan Yatırıma: 23 Nisan Özel Finans 101

65

Çocuk Yetiştirme Alışkanlıklarının Tarihsel Yolculuğu

68

Ekranın Arkasındaki Çocuk

72

Momo

73

Bu Ayın Belgesel Önerisi: Coded Bias

74

Alike

75

Kariyer

76

Arşivden

77

Bulmaca

78

Kaynaklar

BİZ KİMİZ?

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi, Yönetişim Gençlik Ağı'nın çalışmalarını hem üyelerine hem de paydaşlarına duyurmak amacıyla çıkarılmaktadır. Bunun yanında hazırlanan içeriklerle hem Ağ içerisinde bir iletişim kurmak hem de gençler arasında bilgi paylaşımını canlı tutmak amaçlanmaktadır.

👤 Aysun Güder
🏫 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi - Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
📅 YÖN101 Eğitimi 11. Dönem Mezunu
✉️ aysnguder@gmail.com

👤 Ayşe Beyza Eren
🏫 Akdeniz Üniversitesi - Gıda Mühendisliği
📅 Aristo 4. Dönem Mezunu
✉️ aysebeyzaeren0@gmail.com

👤 Barış Baysal
🏫 Dicle Üniversitesi - Hukuk
📅 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
✉️ barisbaysal88@gmail.com

👤 Elif Hüsnagül Enez
🏫 Dicle Üniversitesi - Hukuk
📅 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
✉️ elifenez01@gmail.com

👤 Huriye Nur Köse
🏫 Ankara Medipol Üniversitesi - Psikoloji
📅 Aristo 3. Dönem Mezunu
✉️ ks.huriyenur@gmail.com

BİZ KİMİZ?

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi, Yönetişim Gençlik Ağı'nın çalışmalarını hem üyelerine hem de paydaşlarına duyurmak amacıyla çıkarılmaktadır. Bunun yanında hazırlanan içeriklerle hem Ağ içerisinde bir iletişim kurmak hem de gençler arasında bilgi paylaşımını canlı tutmak amaçlanmaktadır.

👤 Mehlika Nuran Gündoğmuş
🏛️ İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi - Rekreasyon Yönetimi Yüksek Lisans
📖 Sürdürülebilirlik101 4. Dönem Mezunu
✉️ mehlikanurane@gmail.com

👤 Nisanur İşler
🏛️ İzmir Katip Çelebi Üniversitesi - Sosyoloji
📖 YÖN101 Eğitimi 8. Dönem Mezunu
✉️ nisanurrisler@gmail.com

👤 Simge Karsan
🏛️ İstanbul Üniversitesi - Sosyoloji
📖 YÖN101 Eğitimi 10. Dönem Mezunu
✉️ simgekarsan@gmail.com

👤 Zeynep Çoban
🏛️ Marmara Üniversitesi - İşletme
📖 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
✉️ cobanzwy@gmail.com

MESAJ VAR!!

12 MAYIS CUMHURİYET BALOSUNA HAZIR MISIN?

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı olarak 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nın ilham verdiği coşkuyla; Cumhuriyet'in gençliğe duyduğu derin güveni ve ona yüklediği anlamlı sorumluluğu bir kez daha hatırlatmak istiyoruz.🇹🇷

Bu özel günün ruhunu taşıyarak gençliğin Cumhuriyet değerleriyle olan köklü bağını yaşatmaya devam ediyoruz.🌟

✉️ Cumhuriyet'in Gençliği Balosu başvuruları hâlâ devam ediyor! 12 Mayıs 2026'da Moda Deniz Kulübü 1935'te gerçekleşecek bu unutulmaz gecede yerinizi ayırtmak için son gün 3 Mayıs 2026. Başvuru için profilimizdeki bağlantıya göz atmayı unutmayın.📩

Cumhuriyet'in değerlerini, özgür ruhunu ve gençliğe olan inancını her adımımızda yaşatmaya devam edeceğiz. Bu anlamlı gecede sizi de aramızda görmekten onur duyarız.🌹

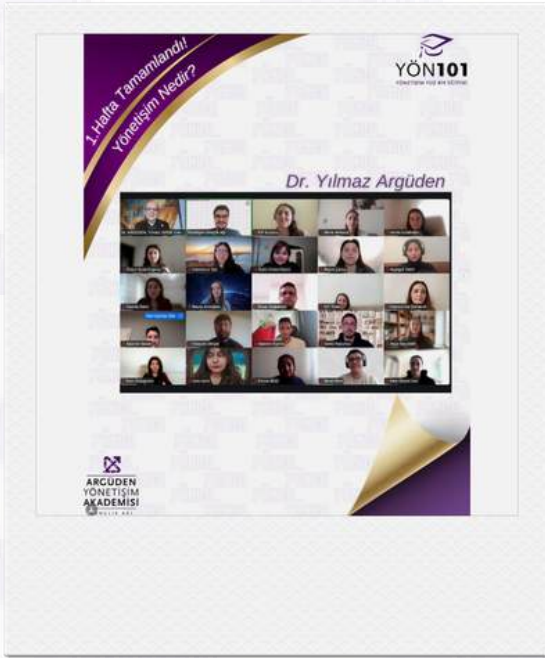
GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

NİSAN AYINDA NELER YAPTIK?

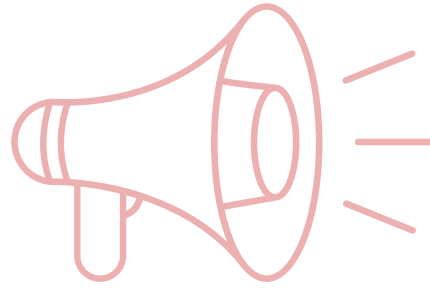
YÖN101 PROGRAMININ İLK ÜÇ HAFTASI TAMAMLANDI!

YÖN101 Programı'nda ilk üç haftasını büyük bir heyecanla tamamladık! 🎉

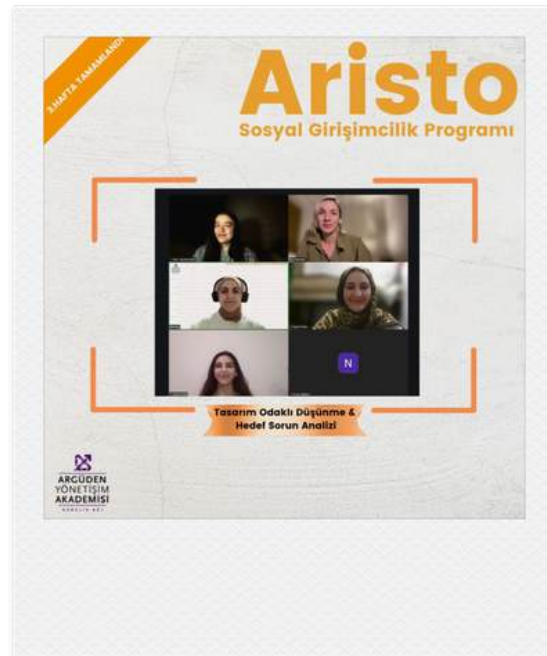
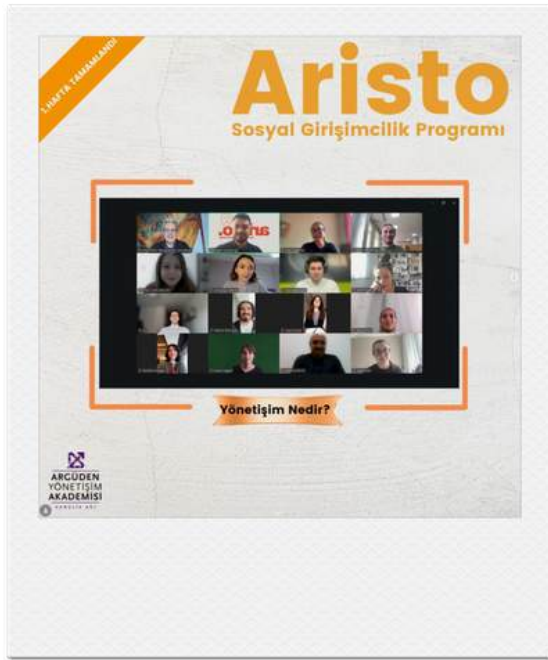
GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

NİSAN AYINDA NELER YAPTIK?

ARİSTO SOSYAL GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI'NIN 3 HAFTASI TAMAMLANDI!

Aristo Sosyal Girişimcilik Programı'nda ilk üç haftasını büyük bir heyecanla tamamladık! 🎉

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

NİSAN AYINDA NELER YAPTIK?

MEDIUM BLOG HESABINDA İKİ YENİ YAZI!

MEDIUM BLOG HESABI

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

NİSAN AYINDA NELER YAPTIK?

GÖNÜLLÜ İSTASYONUNDA BİR YENİ PODCAST!

📢❤️ İletişim Kurulu Podcast & YouTube Ekibi bir yeni bölümüyle karşınızda!

PODCAST

NEW EPISODE

SEVGİNİN DİLİ

NEW EPISODE

ELİF KAHRAMAN
PODCAST & YOUTUBE
EKİBİ ÜYESİ

ARGÜDEN
YÖNETİŞİM
AKADEMİSİ

gönüllü
İstasyonu.

Bu bölümümüzde, "Sevginin Dili" konusunu inceliyoruz.
Keyifli Dinlemeler Dileriz! ✨

✍️ Yazan & 🎙️ Seslendiren: Nisanur İşler & Elif Kahraman

gönüllü
İstasyonu.

[SPOTIFY PODCAST KANALI](#)

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Her yıl bu günlerde içimde garip bir sıkışma olur. Atatürk'ü anlatmak için kalem tuttuğumda, kelimelerin yetersizliği baskı yapar üzerime. Çünkü o, hakkında yazı yazılacak değil; önünde uzun uzun durulacak, sessizce düşünülecek bir isimdir. Ama yine de yazmak gerekir. Zira bir millet, minnettarlığını dile getirmedikçe, o minnet zamanla hafızadan silinir.

23 Nisan'a her baktığımda aklıma aynı soru gelir: Başka hangi lider, kazandığı zaferin en parlak meyvesini çocuklara uzatmıştır? Hangi kurucu, kendi adını taşıyabilecek bir bayramı, henüz doğmamış nesillere armağan etmiştir? Bu sorunun yanıtını tarih kitaplarında aramak yersizdir. Yanıt tektir ve o yanıt da bir isimdir: Mustafa Kemal Atatürk.

Bu anı düşünün. Yıl 1920, Anadolu yarım kalmış, Ankara çamur içinde, cephe her yönden sıkışmış. Böyle bir coğrafyada bir adam kalkar ve bir meclis açar. Bunu yaparken şunu söyler: "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." O güne kadar padişahların, hanedanların, sarayların tekelinde olan bu sözcük, o sabah birdenbire herkese ait olur. Sizlerin de, benim de, o gün henüz doğmamış torunlarımızın da.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Ama asıl büyüklük bundan sonra gelir.

1929'da, Türkiye'nin dört bir yanındaki çocuklar bu bayramı kutlarken, Atatürk onlara bakar. O bakışta yalnızca bir liderin gururunu değil, bir babanın özlemine de görmek mümkündür. Belki biyolojik olarak çocuğu yoktu ama bütün bir nesli evlat edinmişti. Manevi kızı Sabiha Gökçen'i, Ülkü'yü, Afet'i, nice genci yanına almış; onlara eğitim vermiş, onları geleceğe hazırlamıştı. Bu tesadüf değildi. Bu onun muazzam karakterinin doğal akışıydı.

Çocukları sevmek kolaydır. Her insan çocukları sever ama Atatürk'ün yaptığı bundan çok daha derin bir şeydir. O, çocuklara inanıyordu. Onları geleceğin taşıyıcısı olarak değil, geleceğin ta kendisi olarak görüyordu. Ve işte bu yüzden, egemenliği halka verdiği günü çocuklara ait kıldı.

Ben her 23 Nisan'da, bir ilkokul bahçesinde saf tutan çocukları gördüğümde içim burkulur. Ama bu burkulma, hüznün değildir; minnettir. O çocukların bilmeden taşıdığı ağırlığın farkında olmak, insanı derinden etkiler. Onlar, bir adamın en yüce vasiyetini omuzlarında taşıyor farkında olmadan.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Atatürk'ün karakterindeki o eşsiz yan, işte burada belirir. O, büyüklüğünü kimseye kanıtlamak zorunda hissetmemiştir. Zaferini yücelterek kendini ebedileştirmeyi seçmedi. Bunun yerine, kazandığı her şeyi bir hediyeye dönüştürdü. Ve bu hediye alıcısı olarak çocukları seçti; yani en savunmasız, en saf olanı, en fazla güvenilmesi gerekeni.

Bu seçimde bir tevazu var ama daha da büyük bir şey var: Cesaret. Geleceğe inanmak, cesaret ister. Göremeyeceğiniz ellere bir miras bırakmak, cesaret ister. Kendi adınızdan vazgeçip o adı çocuklara vermek; bu tarihin tanıdığı en nadir ve eşsiz cesaretlerden biridir.

Her 23 Nisan, o büyük cesaretin bir çocuğun neşesinde vücut bulmuş halidir. Bu yüzden Mustafa Kemal'in ebediyeti bir tarihe ya da bir mezara sığmaz. Zira en sarsılmaz ölümsüzlük soğuk taşlarda değil; bir çocuğun gözündeki ışığın, istikbale attığı o sessiz imzada saklıdır.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

BİLİM KAHRAMANLARI DERNEĞİ

Bu ayki konuğumuz Bilim Kahramanları Derneği'ni ağırlıyoruz. Derneğin genel sekreteri Aslı Yurtsever bizimle.

BİLİM
KAHRAMANLARI
DERNEĞİ

Bilim Kahramanları Derneği'nin kuruluş hikâyesi nedir? Bu derneğin kuruluş hikâyesinden biraz bahsedebilir misiniz?

Derneğin resmî kuruluşu 2011 yılı; ancak hikayemiz 2004'e kadar uzanıyor. O dönemde bugün hala yönetim kurulumuzda yer alan ya da üyemiz olan bir ekip, çocuklara yönelik etkinlikler düzenliyordu. Bu süreçte LEGO Education ürünleriyle tanıştılar. Bu ürünler daha çok sınıf içi ortamlarda kullanılan, STEM odaklı materyallerdi; fen ve robotik setleri gibi farklı içerikleri vardı.

2004 yılında çocukların çok erken yaşta bir bilgisayar arayüzüyle kodlama yapabilmesi ve yazdıkları kodları LEGO parçalarıyla oluşturdukları bir sisteme aktararak sonuçlarını görebilmeleri onları çok etkiledi. "Bununla daha neler yapılabilir?" diye düşünürken, internet araştırmasıyla FIRST LEGO League programını keşfettiler.

FIRST LEGO League, dünyanın 100'den fazla ülkesinde uygulanan bir program. Amerika'daki bir sivil toplum kuruluşu ile LEGO Grubu'nun ortak yürüttüğü bir yapı.

Programın üç temel ayağı var:

Birincisi, çocukları her yıl belirli bir tema çerçevesinde düşünmeye ve gerçek sorunlara çözüm üretmeye teşvik etmesi.

İkincisi, çocukların bilimsel araştırma becerilerini geliştirmesi.

Üçüncüsü ise takım çalışması, iletişim, zaman yönetimi ve eleştirel düşünme gibi "öz değerler" dediğimiz becerilerin gelişimini desteklemesi.

Kurucu ekip bu yapıdan çok etkileniyor ve programı Türkiye'de başlatmak ve yaygınlaştırmak istiyor. Ancak programın kar amacı gütmeyen bir yapı tarafından yürütülmesi gerekiyor. Bu nedenle 2004–2011 yılları arasında farklı sivil toplum kuruluşlarıyla ve paydaşlarla iş birlikleri yaparak programı yürütüyorlar.

2011 yılına gelindiğinde binlerce çocuk ve yüzlerce gönüllü bu yapının bir parçası haline geliyor. Bunun üzerine "Bilim alanında daha fazla şey yapmalıyız" diyerek Bilim Kahramanları Derneği kuruluyor.

Bugün hala o ilk yıllardan gelen gönüllülerimizin bizimle olması, bu hikayeyi 2004'ten başlatmamızın en önemli nedeni. Bu yapı zaman içinde büyüyen, kuşaklar arası devam eden bir topluluğa dönüştü.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Gayet güzel işler yapıyorsunuz, teşekkürler. Klasik bir soru soracağım: Dernek olarak misyonunuz ve vizyonunuz nedir? Neleri başarmayı hedefliyorsunuz?

En temel hedefimiz, bilimin toplumun odağında olduğu bir dünya hayal etmek ve bu doğrultuda çalışmak. Özellikle çocukların ve gençlerin erken yaşta bilimle buluşmasını ve 21. yüzyıl becerileriyle donanmış bireyler olarak yetişmesini destekliyoruz.

Bu kapsamda ulusal ve uluslararası programlar yürütüyor; çocukların bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarına katılımını artırmayı hedefliyoruz.

Aynı zamanda genç bilim insanlarını da destekliyoruz. Bilimsel çalışmaların daha görünür olması ve toplum tarafından daha iyi anlaşılması bizim için önemli.

Tüm bu çalışmaları yaparken sürdürülebilirlik konusunu da önceliklendiriyoruz. Daha iyi bir dünya hedefiyle uyumlu projeler geliştirmeye özen gösteriyoruz.

Hedef kitleniz kimler? Hangi gruplara yönelik çalışmalar yürütüyorsunuz?

Hedef kitlemiz oldukça geniş; 3 yaşından 65 yaş üstüne kadar uzanıyor. Ancak yürüttüğümüz çalışmaların büyük kısmı 3–19 yaş aralığındaki çocukları kapsıyor. Bunun yanında üniversite öğrencileri ve yeni mezunlar da gönüllü olarak çalışmalarımıza katılıyor.

Çalışmalarımızın çoğunu tüm çocuklara açık şekilde planlıyoruz; devlet okulu veya özel okul ayrımı yapmıyoruz. En çok bilinen programlarımız FIRST LEGO League ve Dünya Robot Olimpiyatı. Kurumlarımızın desteğiyle, daha fazla çocuğun etkinliklere katılabilmesi ve eğitimde fırsat eşitliğinin güçlenmesi için devlet okullarını ve kamu kurumlarını (bilim-sanat merkezleri, belediye merkezleri vb.) destekleyerek onların da programlara katılımını artırmaya çalışıyoruz.

Çalışmalarımız ağırlıklı olarak matematik, teknoloji ve mühendislik alanlarında yürütülüyor; çocuklara temel bilimler ve mühendislik perspektifi kazandırmayı hedefliyoruz. Bilim insanlarının desteğiyle yürütülen çalışmalarımızın yanı sıra, çoğunluğu üniversite öğrencisi olan gönüllülerimizin katkısıyla birçok süreç gerçekleştiriliyor.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

FIRST LEGO League kapsamında, özellikle ortaokul ve lise yaş grubunda, her yıl 18–19 turnuva düzenliyoruz. Bu turnuvalar, çocukların 3–4 ay boyunca belirlenen tema kapsamında bir soruna çözüm üretmeyi hedefleyen bilimsel araştırma yaptıkları, robot görevleri üzerinde çalıştıkları ve takım olarak proje geliştirdikleri süreçlerin sergilendiği etkinliklerdir. Çocuklar turnuva günü bir araya geliyor ve yaklaşık yarım saat süren jüri oturumlarına katılıyor.

Jüri oturumlarında çocuklar, geliştirdikleri yenilikçi proje fikirlerini ve çözümlerini, robotlarını nasıl tasarlayıp kodladıklarını ve takım olarak süreci nasıl yönettiklerini anlatıyor. Jürilerimiz gönüllülerden oluşuyor ve üniversite mezunu olma kriteri var; program temasına uygun alanlardan mezun olanlar özellikle tercih ediliyor. Örneğin bu senenin teması arkeolojidi; bu nedenle arkeologlar, sanat tarihçileri ve müze eğitimcileri de jüri ekibimizde yer aldı. Amacımız, çocukların eksiklerini göstermek değil; yaptıklarıyla gurur duymalarını sağlayacak, geliştirici ve yapıcı geri bildirimler sunmaktır.

Jüri oturumuna ek olarak çocuklar sahnede robot oyun maçlarına çıkıyor. Masanın üzerinde LEGO görevleri yer alıyor; çocuklar kendi kodladıkları robotlarla bu görevleri tamamlamaya çalışıyor. Burada strateji kuruyorlar: hangi görevleri yapacakları, zamanı nasıl yönetecekleri ve en yüksek puanı almak için nasıl bir plan izleyecekleri. Gün içinde üç maç oynanıyor ve en yüksek puan değerlendirmeye alınıyor. Maçları yöneten ekip "hakem" olarak adlandırılıyor; onlar da gönüllü olup üniversite öğrencileri arasından seçiliyor. Turnuva gününün organizasyonunun sorunsuz ilerlemesi için "alan gönüllüsü/turnuva gönüllüsü" ekibimiz görev alıyor. Bu ekip, pit alanından çocukları jüri oturumuna ve robot oyunlarına götürüyor, ihtiyaçlara destek oluyor ve ödül töreninin organizasyonuna katkı veriyor. Her turnuvada ortalama 60–100 gönüllü destek sağlıyor. Gönüllülerimize ulaşım için servis desteği sağlıyor, gün içi atıştırmalık ve yemek ihtiyaçlarını karşılıyor. Ayrıca hatıra tişörtlerimiz oluyor; gönüllüler bu tişörtleri giyerek katılımcıların kolayca kendilerine ulaşabilmesini sağlıyor.

Dünya Robot Olimpiyatı programımızda da benzer bir gönüllülük yapısı bulunuyor. FIRST LEGO League turnuvalarını (Türkiye'de Bilim Kahramanları Buluşuyor adıyla uyguluyoruz) Türkiye'nin farklı şehirlerinde düzenliyoruz. Şu an turnuva dönemindeyiz: İstanbul'da Yeditepe Üniversitesi, Ankara'da Çankaya Üniversitesi, İzmir'de İzmir Büyükşehir Belediyesi fuar alanı olan fuarizmir, Mersin Yenişehir Belediyesi Atatürk Kültür Merkezi, Altınordu Belediyesi desteğiyle Ordu Üniversitesi ve Antalya Büyükşehir Belediyesi fuar merkezi ANFAŞ. Şubatın son hafta sonu Gebze Teknik Üniversitesi ve Eskişehir Atayurt Okulları'nda etkinliklerimiz var. Sezon, 7–8 Mart'ta ulusal turnuva ile sona erecek.

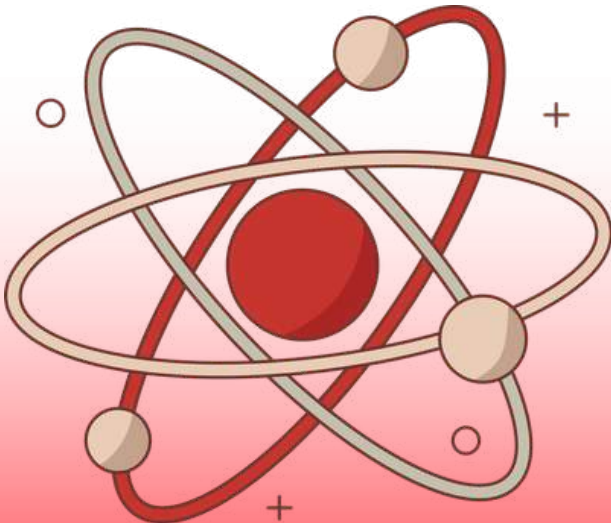
GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Yalnızca İstanbul'daki öğrencilere ve gönüllülere değil, Türkiye'nin farklı şehirlerinden katılmak isteyen gönüllülere de alan sağlıyoruz. Dünya Robot Olimpiyatı ise İzmir'de tek bir etkinlik olarak düzenleniyor; burada da çoğunluğu üniversite öğrencisi olan gönüllüler hem hakemlik hem alan gönüllülüğü kapsamında görev alıyor. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü başta olmak üzere farklı üniversitelerle iş birliği yapıyoruz ve bireysel başvurular da yoğun ilgi görüyor.

Ayrıca tek seferlik etkinliklerimiz de bulunuyor; çocuklara bilimi ve teknolojiyi sevdirmeyi amaçlayan bu etkinlikler, TÜBİTAK fuarlarında, bilim şenliklerinde veya devlet okullarında gerçekleştirilebiliyor. Gönüllülük için <https://gonullu.bilimkahramanlari.org/> adresinde bir portalımız mevcut. Duyurularımızı buradan yayımlıyoruz; gönüllü olmak isteyen herkes profil oluşturup duyuruları takip edebilir. Seçtikleri alanlara uygun duyurular hem e-posta ile hem de hesaplarında görüntüleniyor.

Harika. İlk kez etkinlik yapacağınız bir şehirde gönüllülere koordine etmek nasıl işliyor? Mesela Konya'da yapmak istediniz. Süreçler nasıl işliyor? Birden fazla şehirde etkinlik yapmanın dezavantajları da olabiliyor.

Kesinlikle haklısınız. İlk defa etkinlik düzenleyeceğimiz şehirlerde istediğimiz sayıda gönüllüye ulaşmak zaman zaman zor olabiliyor. Bu noktada farklı modeller deniyoruz; bazen başarılı oluyoruz, bazen ise hedeflediğimiz sayıya ulaşamıyoruz.

Gittiğimiz şehirde üniversiteler varsa, akademisyenlere ve öğrenci kulüplerine ulaşıyoruz. Bunun yanında, gönüllü koordinasyonunu yürüten ekip arkadaşlarımızın büyük kısmı da gönüllü; biz onlara operasyonel destek sağlıyoruz. Ankara, İstanbul, Antalya ve Eskişehir gibi şehirlerde gönüllü koordinatörlerimiz veya operasyonu üstlenen gönüllülerimiz süreci destekliyor.

Programlarımız Türkiye'nin farklı şehirlerinde uygulandığı için çoğu zaman her şehirde bir temas noktamız oluyor: bir okul, bir öğretmen veya eski bir katılımcı. Onlara ulaşarak "Bu konuda nasıl destek alabiliriz? Bizi kime yönlendirebilirsiniz?" gibi sorular yöneltiyoruz. Bazen farklı sivil toplum kuruluşlarından da duyuru paylaşımı konusunda destek alıyoruz. Her kurumun gönüllülerle çalışma prensipleri ve hassasiyetleri farklı olabiliyor; mümkünse destek alıyor, değilse anlayışla karşılıyoruz.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Ayrıca kulaktan kulağa yayılan bir süreç de işliyor. Örneğin Konya'da mutlaka bir gönüllümüz oluyor; o gönüllü çevresine "Burada güzel bir etkinlik var, gelir misiniz?" diyerek yeni gönüllülere ulaşıyor. Ancak ilk defa çalışmaya başladığımız şehirlerde hedef sayıya ulaşmak gerçekten zaman alabiliyor; bu süreç bazen birkaç yıl sürebiliyor.

Önümüzdeki yıllara yönelik hedefleriniz neler?

FIRST LEGO League ve Dünya Robot Olimpiyatı dışında farklı programlarımız da bulunuyor. Örneğin Newton Projeleri, iki ayağı olan bir program. Bir ayağında, Boeing'in desteğiyle başlayan ve Norveçli bir sivil toplum kuruluşu tarafından tasarlanan iki adet konteynerimiz bulunuyor; Türk Hava Yolları'nın katkılarıyla da devam ediyor. Konteynerlerin içinde uçuş simülatörleri yer alıyor ve şu anda Malatya'daki bir Anadolu Lisesinin bahçesinde çocuklara ücretsiz havacılık eğitimi sunuyoruz. Bu eğitim bazen simülatörlerle, bazen robotik setlerle; daha küçük yaş grupları için ise LEGO DUPLO tuğlalarıyla gerçekleştiriliyor.

Aynı projenin İstanbul'da da iki katlı bir merkezi var: Newton Uçuş Akademisi İstanbul. Burada daha büyük, üç boyutlu hareket eden simülatörlerimiz bulunuyor; çocuklar 180 derece bir ortamda pilot gibi uçuş deneyimi yaşayabiliyor. Üst katta bulunan laboratuvarında ise kimya odaklı etkinlikler gerçekleştiriliyor; çocuklar sürdürülebilir havacılık yakıtları üzerine çalışmalar yapıyor.

Hedeflerimizden biri, Newton Projesi'nin daha fazla çocuk tarafından bilinmesini sağlamak ve havacılıkla ilgilenen öğrencilerin bu imkândan faydalanmasını teşvik etmek. Özellikle meslek liseleri, fen liseleri ve Anadolu liselerindeki öğrencilerin projeyi deneyimlemesini istiyoruz. Ayrıca konteynerlerin daha fazla şehre ulaşarak daha fazla çocuğa erişmesini sağlamak önceliklerimiz arasında.

Diğer yandan, Teknoloji sürekli değişiyor ve yapay zekâ eğitim dünyasında giderek daha fazla yer alıyor. Bakanlık ve farklı kurumların çalışmaları mevcut; biz de bu bağlamda FIRST LEGO League programımızı global dönüşümlerle uyumlu hâle getirerek, yapay zekânın programın içine daha fazla dahil olmasını ve çocukların daha aktif öğrenen bir rol üstlenmesini sağlayacağız. Önümüzdeki yıllar bu dönüşüm süreciyle geçecek.

Aynı zamanda çocuklarla yapay zekanın etik ve doğru kullanımını; gezegenin sorunlarına teknoloji ile geliştirilecek çözümlerin adil, uygun ve doğa dostu biçimde planlanmasını tartışmak istiyoruz.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Ayrıca, daha fazla devlet okuluna ve dezavantajlı öğrencilere ulaşmayı hedefliyoruz. Dezavantajlı gruplar her şehirde farklılık gösterebiliyor; bu nedenle daha fazla şehre ve daha fazla çocuğa erişmek için çalışmalar yürütüyoruz. Bu süreçte kurumlarla görüşmeler yapıyor, projeleri takip ediyor ve hangi fonlara başvurabileceğimizi araştırıyoruz.

Son olarak, gönüllülerimiz ve programlarımızdan mezun olan çocuklarla kurduğumuz topluluğu güçlendirmeyi hedefliyoruz. Mezunların kariyer gelişimine katkıda bulunabileceğimiz her alanda aktif olmayı ve onları desteklemeyi amaçlıyoruz. Bu hedefler zamanla gerçekleşecek uzun vadeli çalışmalarımızın ana başlıklarını oluşturuyor.

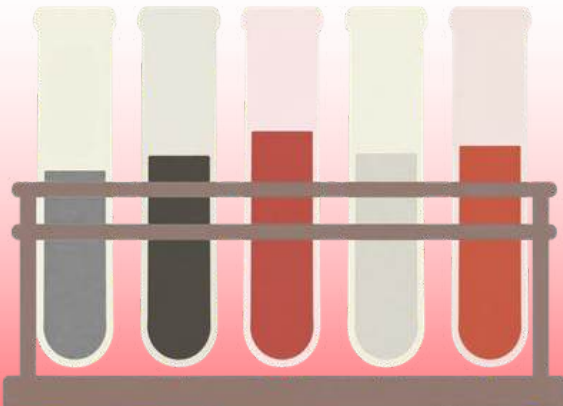
Gönüllü kültürü sizin için ne ifade ediyor? Gelişmesi için neler yapılabilir?

Ben 2006'dan beri farklı kurumlarda gönüllülük yapıyorum. Gönüllülük benim için, çözüm geliştirilmesinin önemli olduğunu düşündüğüm alanlarda zamanımı, bilgimi ve bazen enerjimi karşılık beklemeden paylaşmak; birlikte yol almak istediğim kurumun hedeflerine katkı sunabilmek demek.

Dünyada pek çok sorun var ve herkesin daha duyarlı olduğu, değişime ihtiyaç duyduğu alanlar farklı. Bu nedenle gönüllü katkılar çok kıymetli. Ben bireysel olarak örgütlü gönüllülükten yanayım; yani bir sivil toplum kuruluşu içinde, bir ekip ve sistemle birlikte gönüllü olmak bana daha iyi geliyor. Bu sayede kendimi daha ait hissediyorum ve daha fazla katkı sunabildiğimi gözlemliyorum.

Bir kurumda gönüllü olmadan önce web sayfasını inceler, tanıtım toplantılarına katılır ve sorularımı sorarım. Devam etmeye karar verirsem, kurumun kurallarına göre sürece dahil olurum. İyileştirilebilecek noktalar veya katkı sunabileceğim alanlar varsa bunları paylaşırım; ancak kurumun çalışma alanı dışında taleplerde bulunmam.

Şu an gönüllülüğe daha az vakit ayırabiliyorum. Örneğin Galatasaraylılar Yardımlaşma Vakfı'nda gönüllülük yapıyorum. Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nda çocukların yaşam becerilerine katkı sunan çalışmalarda yer aldım; sanat, yurttaşlık eğitimi, kariyer gelişimi ve drama gibi alanlarda deneyimler edindim. Kansersiz Çocuklara Umudun Vakfı'nda ise uzun süre hastanede kalan ve eğitimden uzak çocuklarla çalıştım.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Kadınlarla ilgili farklı projelerde de yer aldım; çoğunlukla araştırmaya odaklandım ve ihtiyaçları, sağlık ve sosyal durumları gözlemledim. Özetle, gönüllülük sürecinde yalnızca tanıştığınız insanlar veya edindiğiniz deneyimler değil, çalıştığınız alan da size çok şey katıyor. Gönüllülüğün çok değerli olduğunu düşünüyorum. Bu süreçte kendi ilgi alanlarım, beklentilerim, ihtiyaçlarım ve değiştirmek istediğim şeyler öne çıkıyor.

Şu an bulunduğunuz dernekte çalışmak sizin için ne ifade ediyor? Sizi motive eden şeyler nedir?

Ben 8 yıldır Bilim Kahramanları Derneği'ndeyim. Burası bana göre umut dolu bir yer. Zaten mottomuz da "Umut bilimde." Her etkinlikte, çocukların ve gençlerin 2-3 ay boyunca bir soruna çözüm bulmak için çalıştıklarını görmek; arkadaşlarıyla birlikte karar vermeye çalıştıklarını izlemek; zorlandıkları hâlde çabalamayı bırakmadıklarını gözlemlemek beni çok etkiliyor. Yaptıkları iş kolay değil: Bir bilim insanı gibi araştırma yapıyor, ziyaretler gerçekleştiriyor ve uzmanlarla görüşüyorlar. Dikkat süresinin azaldığı ve bilgiye erişimin çok kolay olduğu bir dönemde, çocukların küçük yaşlarda buna emek vermesi beni çok mutlu ediyor.

Ayrıca dünyada pek çok sorun var ve bunları bilim yoluyla çözebileceğimize inanıyorum. Bu inancı paylaştığım büyük bir ailenin parçası olmak bana büyük keyif veriyor. Her yıl programlarımıza yaklaşık 15.000 kişi dahil oluyor; bu sayı muhtemelen daha da fazla. Burada yalnızca katılımcılardan değil, öğretmenler ve gönüllüler dahil olmak üzere geniş bir ekosistemden söz ediyoruz.

Çalışma tempomuz özellikle belirli dönemlerde oldukça yoğun. 6 Şubat'ta saha etkinliklerimize başladık; yaklaşık bir ay boyunca her hafta sonu, ekipten farklı arkadaşlarımız farklı şehirlerde alanı kuruyor, hazırlıyor, turnuvayı düzenliyor, toparlıyor ve bir sonraki haftaya hazırlanıyor. Bu çok yoğun bir tempo; yılın 12 ayı böyle geçmiyor tabii ki.

Bu süreçte çocuklar ve gönüllüler olmasa işimiz çok daha zor olurdu. Biz oldukça küçük bir ekibiz; yaklaşık 10 kişiyiz ve bunların yalnızca 5-6'sı bu yoğun programlı etkinliklerle ilgileniyor. Gönüllüler olmasa bu işleri hayata geçirmek mümkün olmazdı. Gençlerle birlikte olmak ve aynı hedefe inanan insanlarla bir günü paylaşmak benim için çok motive edici.

GÖNÜLDEN İŞLER

SOSYAL SORUMLULUĞUN YOLU: STK'LAR

Dernekte edindiğiniz en güzel deneyim neydi?

Sanırım beni en çok mutlu eden şeylerden biri, çocukların etkinliklerden edindikleri deneyimlerin zaman içinde farklı biçimlerde karşıma çıkması. Örneğin, yönetim kurulunda bir üyemiz var; kendisi eski bir takım üyesiydi. Programlara katıldı, ardından gönüllü oldu, daha sonra gönüllü koordinatörü olarak görev aldı ve şimdi yönetim kurulunda yer alıyor.

Benzer şekilde bir çalışma arkadaşım da eski bir takım üyesi. Farklı bir meslek eğitimi aldı, ancak onu yapmak istemediğine karar verdi ve şu anda bizimle çalışıyor.

Ayrıca çocukların program içindeki dönüşümünü gözlemlemek beni çok mutlu ediyor. Eylül ayında tanıştığım bir çocuğun, Şubat ayındaki turnuvaya geldiğinde kendini ifade edişindeki değişimi ve bakış açısını görmek gerçekten etkileyici. Her zaman herkesle aynı fikirde olmayabiliriz; ancak çocukların gelişimini görmek, kendilerini sorgulamaları ve dünyaya farklı bir gözle bakmaya başlamaları beni çok mutlu ediyor. Sanırım çocuklardaki ve gençlerdeki değişim, aslında hepimizde yaşanan değişimle de bağlantılı ve bu beni en çok mutlu eden şey.

Gönüllülerimizin tam sayısını şu an hatırlamıyorum, ancak yaklaşık %40-%60'ının eski takım üyesi olduğunu söyleyebilirim. Bu ortamdan kopmak istemiyorlar; zamanında kendilerine gönüllü abla-abiler destek olduysa, şimdi onlar da aynı şekilde daha küçük yaştakilere rehberlik etmek istiyorlar. Bu heyecanı paylaşmak çok değerli.

Derneğiniz bir nesne olsaydı, sizin için ne olurdu?

Derneğimiz bir nesne olsaydı, "anahtar" olurdu. Çünkü bir kapı açıyor: Çocuklara farklı bir bakış açısı kazandırıyor, gönüllülere yeni alanlar sunuyor ve bazen kariyerlerinde bir yol açıyor. Bizleri de geliştiriyor ve değiştiriyor; onlardan çok şey öğreniyoruz. Bu nedenle, bilime doğru kapılar açan bir anahtar olarak tanımlayabilirim.

Bu keyifli röportaj için çok teşekkür ederim. Ekip arkadaşlarınıza da kolaylıklar dilerim.

Ben de çok teşekkür ederim.

23 NISAN

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

Nisan ayı içerisinde içimizdeki çocukla birlikte kutladığımız bayram olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda, medyada çocukların söz sahibi olduğu birçok meslek kolunu görmekteyiz. Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı olarak bizler de mikrofonu bir çocuğa uzattık. Suzan Köse...

Bize biraz kendinden bahseder misin?

İsmim Suzan, soy ismim Köse. 10 yaşındayım. Şu an en sevdiğim ders Fen Bilimleri. En sevdiğim oyunlar, arkadaşarımla oynadığım bütün oyunlar ama en çok voleybolu seviyorum.

23 Nisan senin için ne anlama geliyor?

Eğlenerek güzel gösteriler yaptığımız bir bayram benim için. Arkadaşarımla kutladığım güzel bir bayram.

23 NISAN

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

Çocuk deyince aklına ne geliyor?

Çocuk dediğimizde aklıma koşup oynamak geliyor. Okuldan sonra arkadaşlarımla ödev yapmayı, oyun oynamayı seviyorum.

Çocuk olmanın en güzel yanı ne sence?

En güzel yanı, mesela okula gidiyoruz ya okulda bazen düşeriz, o an arkadaşlarımız gelip elimizi tutup ayağa kaldırıyor, benim için en güzeli o.

Çocuk olmanın en zor yanı ne sence?

Bazen çocuklar haklı olsa da yetişkinler onları dinlemeyip kendi bildiklerini yaparlar ya, bence o. Ama yine de ailesini çok sever çocuklar.

23 NISAN

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

Sence büyükler çocukları en çok hangi konuda anlamıyor?

Diyelim ki, bir şey kayboldu evde ve bulunmuyor. Çocuklar o eşyanın yerini söylese de büyükler dinlemiyor ve oraya bakmıyor. Yani büyükler çocukların haklı olabileceğini bilmiyor.

Bir günlüğüne öğretmeninin yerinde olsan ne yapardın?

Çocuklar arkadaşlarını bazen dışlayabiliyor. Birbirlerine kötü davranıyorlar, bunun yanlış olduğunu anlatırım. Bir daha yapmamaları için uyarırım.

Bir günlüğüne okul müdürünün yerinde olsan okulda ne yapardın?

Dersleri eğlenceli hale getirirdim. Kantinden küçük ikramlıklar dağıtırdım. Yarışmalar yaptırırdım. Okulu daha eğlenceli hale getirmeye çalışırdım.

23 NISAN

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

Bir süper gücün olsaydı ne olmasını isterdin?

Bazı çocuklara aileleri kötü davranıyor, sokakta çalışıyorlar, mendil satıyorlar. Görünmezliğe sahip olsam onları kurtarır, ailelerini de daha iyi bir aileye çevirebilirdim. Süper gücüm olsa bunların olmasını isterdim.

Dünyada bir şeyi değiştirme hakkın olsaydı neyi değiştirirdin?

Filistin'deki insanları kurtarmak isterdim. Sokakta mendil satan, para isteyen çocukları da kurtarmak isterdim. Bir de kanseri iyileştirmek isterdim.

Mustafa Kemal Atatürk deyince aklına ne geliyor?

Bizim için yaptığı kahramanlıklar, cesaretlenip bizi kurtarmasaydı biz olmayacaktık. Mesela, bir sürü asker bizim için can verdi, bizi kurtarmak için. Bunlar geliyor aklıma.

23 NISAN

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

Şu an Mustafa Kemal Atatürk karşında
olsa ona ne söylemek isterdin?

23 Nisan'ı bize armağan ettiği için ona teşekkür ederdim. Bir de bizi kurtardığı için teşekkür ederdim. Hayatta olsaydı eğer ona sadece bir kez değil binlerce kere teşekkür ederdim hepsi için. Bazı kişiler Atatürk'ü hafife alıyor ama aslında hafife alınmaması gerekiyor.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START**START-UP KÜLTÜRÜ**

ZEYNEP BUKET AKDENİZ DEVECİ

Bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Tabii ki, ismim Zeynep. Öncelikle sosyolog ve sosyal girişimciyim. Sosyal girişimci demek sosyal fayda ve pozitif toplumsal etki için oluşturulan iş modelleri demek. Ben de bu alanda yer alıyorum, çalışıyorum. Şu anda HedeflerBir isimli bir sosyal girişimim var. Bu girişimin kurucu ortaklarından birisiyim. Aynı zamanda ecording isimli farklı bir sosyal girişimde çalışıyorum. İki farklı sosyal girişimin parçasıyım.

Bunun öncesinde sivil toplum kurumlarında geçen bir üniversite hayatım vardı. Özellikle toplumsal cinsiyet, şiddet görmüş kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesi, kadınlar ve kız çocuklarına yönelik psikososyal destek, gençlerin gelişimi ve demokratik süreçlere katılımı gibi farklı alanlarda üniversite hayatım boyunca gönüllülük yaptım.

Üniversite hayatından sonra profesyonel yaşama geçtiğimde girişimcilik ekosistemine adım attım. Bu alanda yeniden toplumsal fayda yaratmak istediğimi ve "beyaz yakalı" hayatın beni çok mutlu etmediğini fark ettiğimde sosyal faydayı, inovasyonu ve girişimciliği birleştiren sosyal girişimcilik alanında kendimi buldum. Kendimi doğrudan sosyal girişimci olarak tanımlıyorum.

Bu ayki köşemizde Zeynep Buket Akdeniz Devenci ile birlikteyiz.

Çok güzel anlattınız ve aslında sosyolojinin de kendi içindeki çok boyutlu oluşunu, çok yönlü oluşunu da vurgulayan deneyimleriniz var. Bu doğrultuda şunu sormak isteriz. Hangi alanda bir girişiminiz var?

Girişimimin adı HedeflerBir, sosyal değişim yaratmak isteyen kurum ve bireyleri güçlendiren bir sosyal girişim. Bu noktada bu güçlendirme çalışmaları kapsamında eğitim ve danışmanlık hizmetleri veriyoruz.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START

START-UP KÜLTÜRÜ

Kurumlara sosyal sorumluluk projeleri konusunda destek veriyoruz. Proje partnerliği yapıyoruz ve proje danışmanlığı sağlıyoruz.

Bu alanda bilgi edinmek isteyen ve farkındalık kazanmak isteyen kurumlara yönelik eğitim modüllerimiz var. Topluluk kurma, gönüllü yönetimi, sosyal inovasyon ve sosyal etki yönetimi gibi eğitimler sağlıyoruz.

Bunun yanı sıra kurumlara partnerlik kurarak oyunlaştırma yöntemiyle çalışmalar yapıyoruz. Bir simülasyon ortamı tasarlayıp sosyal sorunlara yönelik çözüm geliştirmelerini sağlıyoruz. Bunu bir kutu oyunu şeklinde tasarladık. Ayrıca sosyal projelerin sosyal etki ölçümü ve raporlanması alanında çalışmalar yapıyoruz.

Peki bu girişimin ortaya çıkış hikayesi nedir?

Üniversite yıllarıma döneceğim. Kurucu ortağım Nagehan ile üniversitede tanıştık. Ders notları paylaşarak başlayan arkadaşlığımız zamanla çok yakın bir dostluğa dönüştü. Üniversite hayatımız boyunca birlikte sivil toplumda gönüllülük yaptık.

Mezun olduktan sonra farklı alanlara yöneldik. Kendisi sosyal etki uzmanı olarak çalışmaya devam etti. Ben girişimcilik ekosistemine girerek insan kaynakları teknolojileri alanında çalışmaya başladım. Bu süreçte, bu kurumlarda kurumsal ilişkileri, şirketlerin beklentilerini, kurumsal satış ve pazarlamayı öğrendim.

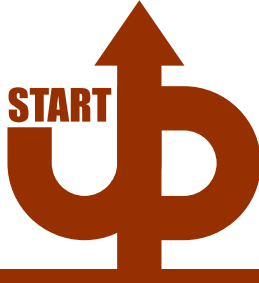

Ancak uzun yıllar sosyal fayda odaklı çalıştıktan sonra özel sektöre geçiş benim için zor oldu. Satış ve ciro odaklı bir sistemde kendimi ait hissetmedim. Bu yüzden tekrar sivil toplum alanına yöneldim.

Pandemi döneminde gönüllülük imkanları da sınırlıydı. Bu süreçte "Ben neden kendi yapmak istediğim işi kurmuyorum?" diye düşündüm. Bir hızlandırma programı gördüm ve Nagehan'ı arayarak birlikte başvurmamızı önerdim. O da kabul etti ve HedeflerBir bu şekilde ortaya çıktı.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START-UP KÜLTÜRÜ

Girişiminizin temel amacı nedir?

Girişimimizin temel amacı; sosyal fayda üretmek isteyen kurumların hem mevcut etkilerini görünür kılmak hem de bu alanda gerçekten doğru ve güçlü işler yapan yapılar haline gelmelerini sağlamak. Bu fikir, günümüzde birçok kurumun sosyal sorumluluk projelerini çoğunlukla gerçek fayda yaratmaktan ziyade bir PR aracı olarak kullanmasından doğdu. "Greenwashing" olarak adlandırılan bu yaklaşımda, sosyal fayda söylemi çoğu zaman yüzeyde kalıyor. Biz ise bu süreci pazarlama odağından çıkarıp, gerçekten toplumsal ihtiyaçlara dokunan bir yapıya dönüştürmek istedik.

Sosyal fayda üretirken en önemli soruların; toplumun neye ihtiyacı olduğu, hassas grupların kimler olduğu ve hangi adımların gerçekten iyileştirici olacağı olduğuna inanıyoruz. Bu bilgi ve farkındalıkla projeleri doğrudan biz tasarlamak istiyoruz.

Peki neden bu süreçte özellikle kurumlar önemli? Son yıllarda yayımlanan güven araştırmalarına göre, bütün alanlarda gerileme varken şu an güven endeksinde zirvede özel şirketler var. Artık insanlar şirketlerden yalnızca ürün ya da hizmet değil, aynı zamanda toplumsal dönüşüm yaratmalarını bekliyor. Bu nedenle şirketlerin sosyal sorumluluklarını gerçek anlamda üstlenmeleri kritik hale geliyor.

Diğer yandan, günümüzde karşı karşıya olduğumuz iklim krizi ve kaynak sorunlarının temelinde de sanayileşmiş sistemler yer alıyor. Bu sorunları tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmasa da, şirketlerin üretim ve tedarik süreçlerini daha etik ve sürdürülebilir hale getirmeleri mümkün. Onarıcı ekonomi modellerine yönelmek, bu dönüşümün önemli bir parçası.

Biz de bu nedenle odağımıza özel kurumları alıyor, onları dönüştürerek daha büyük bir etki yaratmayı hedefliyoruz. "HedeflerBir" ismi de buradan geliyor: Hepimizin ortak bir amacı var —daha iyi bir dünya. Bu hedef doğrultusunda bir araya gelerek birlikte iyileşmek ve iyileştirmek istiyoruz.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START-UP KÜLTÜRÜ

Sosyoloji çoğu zaman teorik ve yüzeysel görülse de aslında bir bakış açısı kazandırıyor ve hayatın içine entegre edilebiliyor. Sizin de anlattıklarınız bunu çok güzel gösteriyor. Peki hedef kitleniz kimlerden oluşuyor?

Sosyoloji okurken toplumda "işsiz kalırsın" gibi önyargılarla çok karşılaştım. Oysa sosyoloji doğrudan meslek değil, güçlü bir perspektif kazandırır. Bu bakış açısıyla farklı alanlarda (siyaset, özel sektör, STK vb.) etkili olunabilir. Önemli olan, karar verici konumlara geldiğimizde toplum yararını gözetmek ve gerektiğinde yanlış projelere "hayır" diyebilmektir. Bu yüzden gönüllülük ve toplumsal farkındalık çok önemli.

Kesinlikle katılıyorum. Sosyal bilimler bir meslekten çok bir duruş ve bakış açısı kazandırıyor. Kişi de kendi ilgi alanına göre yolunu çiziyor. Peki hedef kitlenizi kimler oluşturuyor?

Hedef kitlemiz sosyal fayda yapmak isteyen, bu alanla alakalı bir şeyler yapmak isteyen herkes öncelikle. Ancak bizim kurumları dönüştürme hedefimiz olduğu için partnerlerimiz kurumlar oluyor. Özel şirketler, STK'lar, vakıflar, sosyal girişimler ya da üniversiteler gibi özetleyebiliriz. Ama hani bizim iş modelimiz dediğimiz, yani doğrudan kurumlarla çalışılan bir iş modelimiz var. Hedef kitlemiz kurumlar.

Peki çalışmalarınız hangi Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'yla örtüşüyor çoğunlukla?

Belirli bir alanla sınırlı kalmıyoruz; farklı sosyal sorumluluk konularında çalışıyoruz. Ancak özellikle toplumsal cinsiyet, işsizlik ve iklim krizi öne çıkan uzmanlık alanlarımız.

Çerçevelemek gerekirse çalışmalarımız; insana yakışır iş ve ekonomik büyüme (SKA8), eşitsizliklerin azaltılması (SKA10), sorumlu üretim ve tüketim (SKA12) ve hedefler için ortaklıklar (SKA17) odaklarında yoğunlaşıyoruz.

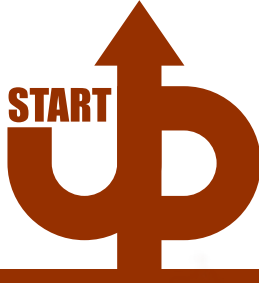
Peki sürdürülebilirlik açısından yürüttüğünüz somut çalışmalar neler?

Yaptığımız çalışmaların tamamı sürdürülebilirlik ve sosyal fayda odaklı. Kurum olarak bireyleri ve organizasyonları dönüştürmeye yönelik eğitimler veriyoruz. Örneğin "Dünyaya Karşı Sorumluluk" eğitiminde iklim krizi, yapay zekânın toplumsal etkileri gibi konuları ele alıyor ve çözüm yollarını tartışıyoruz.

Bireysel olarak ise uzun yıllardır sivil toplumda aktif bir şekilde yer alıyorum. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği, hassas grupların güçlendirilmesi ve sosyal uyum alanlarında yerel ve ulusal projelerde çalıştım. Kendi deneyimlerim de bu alanlara duyarlılığımı artırdı. Bu nedenle sürdürülebilirliği yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal sürdürülebilirlik olarak ele alıyorum.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START-UP KÜLTÜRÜ

Günlük hayatımda ise tüketim alışkanlıklarına dikkat ediyor, etik değerlere önem veren ve üretim süreçlerinde sorumluluk sahibi markaları tercih etmeye çalışıyorum. Çünkü bireysel tercihlerimizin, şirketlerin dönüşümünde önemli bir etkisi olduğuna inanıyorum. Aynı zamanda plastik kullanımını azaltma ve enerji tasarrufu gibi konularda da elimden geldiğince özen gösteriyorum.

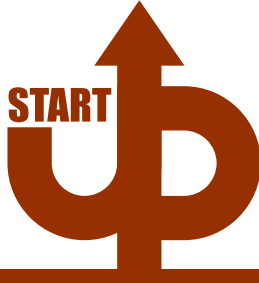
Bireysel gözüken şey gittikçe büyüyen ve etkileyen bir şey olabiliyor. Bu yüzden bunu hem girişiminiz için yapmanız hem de bireysel olarak yapmanız bence çok değerli. Peki yönetim kavramını daha önce hiç duydunuz mu ve bu kavramı girişiminizle nasıl ilişkilendiriyorsunuz?

Yönetişimi, yönetimden farklı olarak; dikey değil, çok sesliliğin bir araya geldiği daha yatay bir anlayış olarak görüyorum. Benim için yönetişimde şeffaflık, hesap verilebilirlik ve etik değerler önceliklidir. Burada temel nokta, tek bir sesin yönetim oluşturması değil, karşılıklı seslerin bir araya gelerek birlikte bir şeyler ortaya koymasındır. Toplumsal fayda hedeflediği için güvenilirliği sağlamanın en temel yolunun da bu yönetim anlayışı olduğunu düşünüyorum.

Bugün toplum artık şirketlere daha fazla güveniyor ve onlardan etik olmalarını bekliyor. Bu yüzden şirketlerin ve girişimlerin, bu anlayışı benimseyerek iş modellerine devam etmesi gerektiğine inanıyorum. Dünya çok hızlı değişiyor; bu değişime adapte olmak ancak farklı seslerin ve dünya görüşlerinin bir araya gelmesiyle mümkün olacaktır. Dünya ancak "iyi şirketlerle", yani hesap veren, şeffaf ve gerçek etik değerlere sahip kurumlarla iyileşecek.

Gerçek etik değerlerden kastım şu: Örneğin, 8 Mart'ta kadın çalışanlarına çiçek verip sosyal medyada paylaşım yapan ama içeride maaş dengesizliğini ve "cam tavanları" sürdüren şirketler gerçek anlamda etik değildir. Aynı şekilde, kaynakların korunması konusunda da toplumsal yarar gözetilmelidir. Bir Bursalı olarak bu yaz yaşanan su krizi beni çok etkiledi; su zengini bir şehirde toplumun yararı düşünülmeden kaynakların kullanılması koca bir şehri susuz bıraktı. İşte bu yüzden, tüm bu değerleri kapsayan bir yönetim anlayışının hakim olması gerektiğini savunuyorum.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START-UP KÜLTÜRÜ

Girişim yolculuğunuzda ya da günlük hayatınızda bir sorunla karşılaştığınızda bu sorunla nasıl başa çıkıyorsunuz?

Bir sorunla karşılaştığımda en önemli başa çıkma mekanizmam destek almak; hem sosyal hem de profesyonel destek. Eskiden bir sorun yaşadığımda veya üzüldüğümde, bunu bir yetersizlik ya da sadece benim başıma gelen bir talihsizlik gibi görürdüm. Ancak terapi süreci bana bir şeylerin sadece bana özgü olmadığını, "insan olmaya dair" olduğunu öğretti. Kolumuzu çarptığımızda canımızın yanması ne kadar doğalsa, kalbimiz kırıldığında üzülmemiz de o kadar doğal. Bu farkındalık bende öz şefkati araladı; kendimi yargılamadan, kendime özen göstererek zorlukları göğüslemeye başladım.

İş hayatında ve girişimcilik dünyasında da benzer zorluklarla karşılaşıyoruz. Bu noktada en büyük desteğim, aynı zamanda en yakın arkadaşım olan ortağım. Birbirimize omuz vermek, bu yolculuğun en kıymetli yanı.

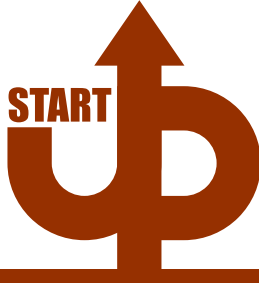
Bireysel olarak ise bir sorunla karşılaştığımda kendime şu soruları soruyorum: "Bu olayın yüzde kaçını benimle ilgili? Ne kadarını çözebilirim ve ne kadarını yönetebilirim?" Burada Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi'ndeki o meşhur repliği benim rehberim: Frodo'nun "Keşke bu yüzük bana hiç gelmeseydi" demesine karşılık Gandalf'ın verdiği, "Başına böyle şeyler gelenler hep böyle söyler; önemli olan, sana verilen zamanda ne yapacağındır" cevabı, hayatımın en önemli bakış açısı. Başımıza her şey gelebilir, önemli olan o gelenle ne yaptığımızdır. Kısacası; öz şefkati elden bırakmadan doğru soruları sormak ve destek alabilmek, benim için her kapıyı açan anahtar oldu.

Peki girişiminiz sizin için ne ifade ediyor?

Girişimim sanırım hayattaki en büyük tutkum. Ancak bu, fikrin kendisine aşık olmakla ilgili bir durum değil; aksine, fikre saplanıp kalmadığım için bugüne kadar HedeflerBir'de birçok değişim yaptık, iş modellerimizi güncelledik. Beni asıl heyecanlandıran ve bu tutkuyu besleyen şey, gerçek bir değişim yaratabilmek.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START-UP KÜLTÜRÜ

Özellikle eğitimlerimizde veya üniversite yıllarımdaki sosyal sorumluluk projelerinde hassas gruplarla çalışırken buna çok kez şahit oldum: Bir insanın bakışının saatler içinde değişmesi, hayatındaki bir dönüşüme doğrudan tanıklık etmek paha biçilemez. O etkinin bir parçası olabilmek için "Bunu başka nasıl yapabilirim?" diye düşünürken HedeflerBir ortaya çıktı. Bu yüzden yaptığım işi; tutkumu somutlaştırmak, hayalimdeki etkiyi her gün yaşamak ve yaşatmak olarak özetleyebilirim.

Çok güzel açıkladınız. Peki, gelecekte bu girişimde ulaşmak istediğiniz hedefler neler?

Hayalim, Türkiye'deki en büyük şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk alanındaki bir numaralı partneri olabilmek. Ancak buradaki temel amacım fütursuzca büyümek değil; "küçük güzeldir" anlayışıyla onarıcı ve iyileştirici bir model inşa etmek. En büyük hedefim, şirketlerin "washing" yapmadan, yani sadece imaj kaygısı gütmekten gerçek sosyal etki projeleri üretmelerini sağlamak ve onları birer "iyi şirkete" dönüştürmek.

Bu hayalin bir diğer önemli parçası da dayanışma ekonomisini büyütme. Büyük sivil toplum kuruluşları fonlara ve şirketlere bir şekilde ulaşabiliyor, ancak yerelde kalan STK'lar bu konuda çok kısıtlı imkanlara sahip. Onlar için yeni gelir modelleri oluşturabilmek, onları dev şirketlerle tanıştırmak aralarında güçlü bir ağ kurmak istiyorum. Kısacası; büyük yapıları dönüştürürken yereldeki değerleri de sisteme dahil eden, onarıcı ve dayanışma odaklı bir ekosistem yaratmayı hayal ediyorum.

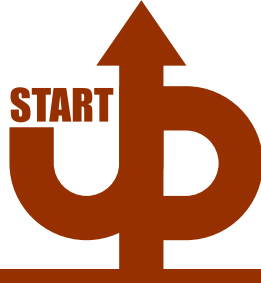
Bence çok güzel hedefler ve umarım ilerleyen süreçlerinizde bu hedeflerinize erişebilirsiniz, bunları hayata geçirebilirsiniz. Sorularımızın sonuna gelmeden önce son kısımda biraz girişimci adaylarımıza yönelik bir soru sormak istiyorum. Girişimci adaylarına neleri yapmasını ya da yapmamasını önerirsiniz?

Bu karmaşık ve yer yer sarsıcı dünyada ayakta kalabilmek için ilk önerim, mutlaka destek almak ve psikolojik sağlamlığı korumak. Savaşların, soykırımların ve bitmek bilmeyen bir vahşetin ortasında günlük hayatımıza devam etmeye çalışmak aslında büyük bir dayanıklılık gerektiriyor. Başımıza gelen küresel felaketleri tek başımıza engelleyemeyebiliriz ama kendi etki alanımızda yapabileceğimizin en iyisini yapabiliriz: İyi bir insan olmak, işini en iyi şekilde yapmak veya iyi bir şirket kurmak gibi. Bu "çılgın" dünyada bizi ancak dayanışma kurtaracak ve yaşatacaktır.

GİRİŞİMCİ SOHBETLERİ

START-UP KÜLTÜRÜ

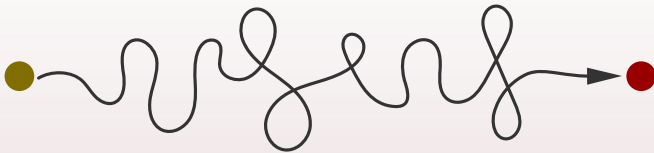

İşin girişimcilik boyutunda ise en büyük tavsiyem; hızlı olmak ve mükemmeli beklemeden harekete geçmektir. Bizim de öğrenme sürecimizde bazen yavaş kaldığımız anlar oldu ama dünya beklemek için çok hızlı. MVP (Minimum Uygulanabilir Ürün) mantığıyla prototipler üretilip bunları hedef kitlede hemen test etmek hayati önem taşıyor.

Bunu bir örnekle açıklayayım: Hindistan'da Naandi Vakfı bir köye temiz su götürüyor ama köylüler o suyu kullanmıyor. Çünkü vakfın verdiği 20 kiloluk kare bidonları kadınların taşınması imkansız ve su dağıtım saatleri tarlada çalışan halkın eve dönüş saatine uymuyor. Yani sosyal fayda amacı gütsen bile, hedef kitleyi tanımadan ve ihtiyaçlarını anlamadan yapılan bir inovasyon karşılık bulmuyor. Eğer en baştan küçük testler ve prototiplerle kadınların o bidonları taşıyıp taşıyamayacağı denenseydi, kaynaklar boşa gitmeyecekti. Özetle; bol bol deneme-yanılma yapın, hedef kitleyi derinlemesine anlayın ve hızlıca test edip dönüştürün. Ve en önemlisi; bu zorlu süreçte meslektaşlarınızla ve ekosisteminizle bir araya gelerek dayanışmanın gücünden beslenmeyi ihmal etmeyin.

Paylaştığınız tavsiyeler sadece girişimciler için değil, her alan için çok kıymetli; özellikle psikolojik sağlık ve disiplinler arası dayanışma vurgunuz çok önemli. Konuşurken dikkatimi çeken ve aslında sıkça duyup yine de unuttuğumuz en önemli nokta, mükemmeli aramadan başlamak. Mükemmeliyetçi bir tavırla takılıp kalmak yerine, o ilk adımı atıp elimizden gelenin en iyisiyle yola çıkmak, sürecin sonunda zaten bizi mükemmelle ulaştıracaktır. Bu yaklaşımınızın altını ben de özellikle çizmek istedim. Değerli vaktinizi ayırıp davetimizi kabul ettiğiniz ve ilham verici örneklerinizle ufukumuzu açtığınız için çok teşekkür ederim.

Çok teşekkür ederim ağırladığınız için. Umarım sizin için de keyifli bir sohbet olmuştur. Farklı bir etkinlikte tekrar bir araya gelmeyi çok isterim sizlerle.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

İŞ HUKUKUNDA MOBBING

Gün içinde rastgele girdiğiniz bir kafede, idari bir işinizi halletmek için gittiğiniz bir kamu kurumunda ya da yaptığınız stajlarda çalışanlara gösterilen uygunsuz davranışlara veya görev tanımlarının dışında yaptıkları işlere şahit olabilirsiniz. İşin daha da kötü ve üzücü yanı ise çalışanların bu olumsuz koşullara itiraz etme hakları bulunmasına rağmen bu hakkı kullanamamalarıdır. Çünkü günümüzde, ekonomik kaygılar ne yazık ki kendinizi gerçekleştirmek, adaletsizliklere karşı gelebilmek ya da en uç noktada kendi mutluluğunuzdan daha önemli olabiliyor.

Üniversitedeki derslerde; "İş arkadaşınız bir hukuksuzluk yapsa, örneğin rüşvet alsın ve siz de bunu görerseniz ne yaparsınız?" sorusuna; belki de gerçeklerden habersiz (!) ve idealist bir öğrenci olarak gerekli disiplin uygulamalarının başlatılması gerektiğini söyleriz. Peki ya sonra? Ya hukuksuzluğa göz yummadığımız için bir başka haksızlığın hedefi biz olursak? İş arkadaşımız ya da üstlerimiz tarafından mobbinge maruz kalırsak? Kurumun ücra bir merkezine gönderilirse ya da en kötü senaryoda işten çıkartılırsak? Peki ya susarsak ne olur? Hukuksuzluğu görmezden gelmek, vicdanımızın da kabul edebileceği türden bir davranış mıdır?

İşte, bir teorik bilginin daha gerçek hayatla uyuşmadığı o gri bölgeye hoş geldiniz: Karşınızda iş hukuku kapsamında ele alınan psikolojik taciz ya da bilinen ismi ile mobbing.

Aslında yukarıda da bahsettiğim gibi ekonomik kaygılar çoğumuz için o kadar fazla ki mobbingi konuşmak bazen bir lüks gibi geliyor. Ancak bu konu düşündüğümüzden daha büyük bir öneme sahip olup yalnızca mobbinge uğrayan kişiyi ve onun sağlığını değil, mobbingin yapıldığı işyerini, o işyerinin örgüt kültürünü, ekonomik kayıpları ve sosyal yaşantıyı da etkilemektedir.

Bireyin bu çıkmazda tek başına kalmaması adına, hukuk belirli sınırlar ve koruma mekanizmaları geliştirmiştir. Nitekim, iş hukukunun da temel amacı işçinin korunmasıdır. Buradaki koruma kavramından anlaşılması gereken ise işçinin işinin, ücretinin ve kişiliğinin (sağlığının, ulaşılabilirliğinin vb.) korunmasıdır. Bu yazıda konuşacağımız mobbing davranışında ise bu amaçtan oldukça uzaklaşıldığını görmekteyiz.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Mobbing sözcüğü ilk kez, 19. yüzyılda yuvalarını korumak için saldırganın etrafında uçan kuşların davranışlarını betimlemek amacıyla kullanılmıştır (Tınaz, 2006). 1960'lı yıllarda ise aynı kavram Konrad Lorenz tarafından küçük hayvanların, kendilerinden daha büyük bir hayvan tehdidine karşı gösterdikleri tepkiyi açıklamak için kullanılmıştır (Leymann, 1996). Kavramın iş yaşamında kullanılması ise 1980'li yıllarda Heinz Leymann tarafından gerçekleştirilmiştir (Büyükkılıç, 2012). Leymann, çalışanlar arasında benzer nitelikte uzun dönemli, düşmanca ve saldırgan davranışları mobbing olarak nitelendirmiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise mobbingi, bir veya birden fazla kişi tarafından bir işçiyi sabote etmek, yıldırım veya işten soğutmak amacıyla sistematik, kasıtlı ve tekrarlayan bir şekilde uygulanan zalimce, kötü niyetli ve onur kırıcı davranışlardır şeklinde tanımlamaktadır.

Mobbing; günümüzde coğrafya, kültür, yaş, cinsiyet, çalışılan iş kolu ya da eğitim fark etmeksizin karşılaşılan bir davranıştır. Ülkemizde özellikle 2000'li yılların başından beri tartışılan bu kavram 2006 yılının Aralık ayında ilk kez bir yargı kararında tanımlanmış ve hukuki olarak değerlendirilmiştir. Yerel mahkemenin bu kararı ise 2008 yılında onanarak kesinleşmiştir. Mobbing hakkında yasal düzenlemeler genellikle Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, İş Kanunu ve Ceza Kanununda (suç olarak) yer almaktadır. Burada Borçlar Kanunu için ayrı bir parantez açmamız gerekirse 2012 yılında yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 417. Maddesi yasal zeminde "psikolojik taciz" kavramını tanıyan ilk düzenlemedir (Büyükkılıç, 2012).

Mobbing, işçinin maruz kaldığını iddia ettiğinde ispatlaması güç bir alandır. Bu konuyu daha da zorlaştıran durum ise hangi davranışların mobbing olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğidir. İşyerlerinde psikolojik tacizden söz edebilmek için çalışanın maruz kaldığı kötü davranışın bazı unsurları içermesi gerekmektedir.

1: Ankara 8. İş Mahkemesi'nin 20.12.2006 tarih ve E.19, K.625 sayılı kararı

2: Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 30.05.2008 tarih ve E. 2007/3154 K. 2008/13307 sayılı karar

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Bu unsurlar şöyledir: "olay işyerinde gerçekleşmelidir, üstler tarafından astlarına uygulanabileceği gibi, astları tarafından üstlerine de uygulanabilir ya da eşitler arasında da gerçekleşebilir, sistemli bir şekilde yapılmalıdır, süreklilik kazanmış bir sıklıkla tekrarlanmalıdır, kasıtlı yapılmalıdır, yıldırma, pasifize etme ve işten uzaklaştırma amacıyla olmalıdır, mağdurun kişiliğinde, mesleki durumunda veya sağlığında zarar ortaya çıkmalıdır, kişiye yönelik olumsuz tutum ve davranışlar gizli veya açık olabilir" (ÇSGB, 2017).

Buradaki bazı unsurlara değinmek gerekirse; iş yeri sınırlarının belirlenmesi; işverenin yönetim hakkının kapsamını, iş kazası risklerini ve çalışma sürelerini belirlemek açısından önemlidir. Bir başka deyişle bu sınırlar, modern iş hukukunda esas alınan işverenin iş organizasyonuna dahil olma ölçütünün somutlaşması adına büyük önem taşır. Özellikle günümüzde işyeri sınırlarının belirsizleşmesi, uzaktan çalışma (home office) modellerinin yaygınlaşmasıyla birlikte dijital alanlardaki psikolojik taciz vakaları da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Örneğin home office çalışan biri olmanıza rağmen mesai saatleri dışında da patronunuz tarafından aranmanız ya da mesaj atılması yani sürekli olarak tetikte beklemeniz gerektiğinin üstü kapalı vurgusu, grup içinde yazılan mesajlarınızın yok sayılıp cevaplanmaması, ilgilendiğiniz müşteri sayısına göre ya da müşterilerin belki de haksızca yorumlarına göre değerlendirilmeniz de bu kapsam dahilindedir.

Peki çalışan kişi mobbinge maruz kalırsa ne yapması gerekir? İşçinin elinde yaşadığı duruma ilişkin kanıt olarak kullanılacak yazışma, mesaj, e-posta gibi bilgi veya belgeler varsa bunları saklamalı ve bunları kanıt olarak gerekli kişi ya da kurumlara sunmalıdır. Yaşadığı duruma şahit olan ya da olabilecek bir çalışma arkadaşı varsa onunla bu konuda görüşmelidir. Çalışan, bağlı olduğu sendikasından yardım istemelidir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın İletişim Merkezi ALO 170'i arayarak yaşadığı durum hakkında uzman psikologlardan yardım istemelidir. Eğer işyerinde yaşadığı bu durum hakkında bir çözüme ulaşamadıysa konuyu yargıya taşımalıdır (ÇSGB, 2017).

İşçinin maruz kaldığı durumun psikolojik taciz boyutuna ulaştığı kanaatine varması hâlinde; işverenin Türk Borçlar Kanunu m. 408 uyarınca işçinin fiziksel ve ruhsal sağlığını koruyacak uygun bir çalışma ortamı sağlama ve gerekli önlemleri alma yükümlülüğünü yerine getirmemesi, işçiye "çalışmaktan kaçınma hakkı" tanımaktadır. Bu süreçte işveren, iş görme edimini yerine getiremeyen işçinin ücretini ödemeye devam etmekle yükümlüdür (Ertürk, 2014). Ayrıca işçinin talebine rağmen işverenin gerekli önlemleri almaması durumunda İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa göre, işçi iş sözleşmesini feshedebilir. Ancak fesih hakkının doğması için işçinin öncelikle ciddi ve yakın bir tehlike ile karşı karşıya bulunması ve bu durum için iş sağlığı ve güvenliği kuruluna başvurması gerekmektedir (Ertürk, 2014).

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Eğer işyerindeki mobbing işçinin dili, dini, ırkı, cinsiyeti, felsefi inancı gibi sebeplerle yapılmışsa işçi "ayrımcılık tazminatı" talebinde bulunabilir. Aynı zamanda işçi, kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk kapsamında, uğradığı manevi zararlara ilişkin işverenden manevi tazminat talebinde bulunabilir.

Aslında buradaki en büyük sorun, mobbingin ispatıdır. Çünkü elinizde somut herhangi bir kanıt yoksa, iş arkadaşınız size yapılan hukuksuzluğu görmesine rağmen işten çıkartılabileme korkusu sebebiyle veya işveren aleyhine şahitlik yapmaktan çekindikleri için size yardım edemiyorsa ne yapacaksınız?

Mobbing iddialarında ispat süreci, iş hukukunun işçiyi koruma ilkesi gereği genel hukuk kurallarından farklılaşan bir mekanizmaya sahiptir. Normal şartlarda "iddia eden iddiasını ispatla yükümlüdür" kuralı geçerli olsa da psikolojik taciz durumunda bu kural esnetilmiştir. Bu noktada doktrinde ve yargı kararlarında kabul edilen "yaklaşık ispat" ilkesi devreye girer. İşçinin, mobbinge uğradığına dair %100 somut bir kanıt sunması yerine, yaşananların hayatın olağan akışına uygun olduğunu gösteren ve mahkemede ciddi bir şüpheyi uyandıran kuvvetli emareler sunması yeterli kabul edilir. İşçi; görev tanımına uygun olmayan işlerin kendisine verilmesi, görev yerinin tutarsız değişimi, psikolojik destek kayıtları veya benzeri olgularla bu şüpheyi oluşturduğunda, ispat yükü yer değiştirerek işverene geçer. Bu aşamadan sonra işveren, söz konusu uygulamaların o kişiye özgü yapılmadığını ve işçiye karşı yaptığı fiillerin gerekçelerini sunarak mobbing uygulamadığını ispatlamakla mükellef hale gelir. Dolayısıyla hukuk, ispat sürecindeki bu gri alanı, işverene aktararak dengelemeye çalışmaktadır.

Hukuk biliminin temel amacı toplumsal düzeni sağlamaktır. Bu düzenin çalışma hayatındaki karşılığı olan iş hukuku ise, işçi ve işveren arasındaki güç dengesizliğini gidererek adaleti sağlamayı hedefler. Ancak mobbing, bu hukuki korumanın en karmaşık alanıdır. Çünkü psikolojik taciz sadece bireysel bir hak ihlali değil, aynı zamanda sistemik bir yönetim problemidir. Sürecin psikolojik bir tacizden öteye geçerek bir kurum kültürü meselesine dönüşmesi tam bu noktada gerçekleşir. Bir çalışma ortamında mobbinge alan açılması; orada şeffaflık, liyakat ve hesap verebilirlik gibi yönetim ilkelerinin işlevsiz kaldığını gösterir. Bu durum, zamanla kurumun kurumsal kimliğini zayıflatır ve çalışma hayatındaki adaletsizlik hissini toplumsal alana taşınmasına neden olur. Dolayısıyla mobbing ile mücadeleyi, yalnızca bir çalışanın haklarını savunmak değil, daha adil bir yönetim anlayışını ve sağlıklı bir toplumsal yapıyı desteklemek olarak görmek gerekir.

Hukukun terazisinde dağıtılacak olan adaletin tarafsız ve adil dağıtıldığı yarınlara!

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

YÖNETİŞİMDE ETKİLİLİK İLKESİ: SONUÇ ÜRETEEN SÜREÇLERİN İNŞASI

Etkililik, yönetim tartışmalarında sıkça kullanılan ancak çoğu zaman yüzeysel bir anlamla ele alınan kavramlardan biridir. İlk bakışta etkililik, belirlenen hedeflere ulaşmak ya da planlanan sonuçları elde etmek gibi teknik bir çerçevede tanımlanır. Oysa bu kavram, yönetim perspektifinden değerlendirildiğinde çok daha derin bir anlam kazanır. Çünkü etkililik, yalnızca sonuca ulaşmayı değil; bu sonucun ne kadar anlamlı, sürdürülebilir ve toplumsal ihtiyaçlarla uyumlu olduğunu da sorgulamayı gerektirir. Bu yönüyle etkililik, bir performans göstergesi olmanın ötesine geçer ve sistemin gerçek anlamda işe yarayıp yaramadığını ortaya koyan temel bir ölçüt haline gelir.

Bir sistemin etkili olup olmadığını anlamak için yalnızca çıktılara odaklanmak yeterli değildir; bu çıktının kimler için değer ürettiği ve ne ölçüde karşılık bulduğu da en az sonuç kadar önemlidir. Çünkü kağıt üzerinde başarılı görünen birçok uygulama, pratikte hedef kitlesi üzerinde beklenen etkiyi yaratmayabilir. Bu durum, etkililik kavramının yalnızca nicel sonuçlarla değil, nitel etkilerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini gösterir. Yönetişim bu noktada, "yapılmış olmak" ile "işe yaramak" arasındaki farkı görünür kılar. Etkililik ilkesi de tam olarak bu ayrımın merkezinde yer alır ve sistemlerin gerçek anlamda değer üretilip üretilmediğini sorgulamayı mümkün kılar.

Etkililik ilkesini daha iyi anlamak için amaç ve sonuç arasındaki ilişkiye yakından bakmak gerekir. Bir politikanın ya da uygulamanın başarılı sayılabilmesi için belirlenen hedeflere ulaşması beklenir; ancak bu hedeflerin ne kadar doğru tanımlandığı çoğu zaman göz ardı edilir. Yanlış ya da eksik tanımlanmış hedeflere ulaşmak, teknik olarak bir başarı gibi görünse de gerçekte sınırlı bir etki yaratır. Bu nedenle etkililik, yalnızca hedefe ulaşmayı değil, doğru hedefi belirlemeyi de içerir. Yönetişim açısından bu durum, ihtiyaç analizinin ve veri temelli karar alma süreçlerinin önemini ortaya koyar. Gerçek ihtiyaçlara dayanmayan bir sistem, ne kadar iyi uygulanırsa uygulansın, beklenen etkiyi yaratmakta zorlanır.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Karar alma süreçleri etkililik ilkesinin şekillendiği en kritik alanlardan biridir. Çünkü alınan her karar, doğrudan ya da dolaylı olarak belirli sonuçlar üretir ve bu sonuçların kalitesi, sürecin ne kadar sağlıklı yürütüldüğüne bağlıdır. Eğer kararlar yeterli veri olmadan, sınırlı bakış açılarıyla ya da kısa vadeli düşüncelerle alınıyorsa, bu durum uzun vadede sistemin etkililiğini zayıflatır. Etkililik ilkesi, bu noktada karar alma süreçlerinin daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını gerektirir. Farklı paydaşların sürece dahil edilmesi, veriye dayalı analizlerin yapılması ve olası etkilerin önceden değerlendirilmesi, daha güçlü ve kalıcı sonuçlar elde edilmesini sağlar. Bu yaklaşım, yalnızca daha doğru kararlar alınmasına değil, aynı zamanda bu kararların uygulama aşamasında daha az sorunla karşılaşmasına da katkı sunar.

Etkililik, uygulama süreçlerinde de kendini gösteren bir ilkedir. Bir karar ne kadar doğru olursa olsun, uygulama süreci yeterince iyi planlanmadığında beklenen sonuçlara ulaşmak zorlaşır. Bu noktada koordinasyon, kaynak yönetimi ve zamanlama gibi unsurlar büyük önem taşır. Etkili bir sistem, yalnızca ne yapılacağını değil, nasıl yapılacağını da net bir şekilde ortaya koyar. Süreçlerin iyi tanımlandığı, sorumlulukların açık olduğu ve geri bildirim mekanizmalarının aktif çalıştığı bir yapı, etkililik ilkesinin hayata geçirilmesini kolaylaştırır. Aksi durumda, iyi niyetle başlatılan birçok girişim, uygulama aşamasında yaşanan aksaklıklar nedeniyle istenilen etkiyi yaratamaz.

Etkililik ilkesinin önemli bir boyutu da geri bildirim ve öğrenme süreçleriyle ilgilidir. Hiçbir sistem kusursuz değildir ve her uygulama belirli ölçüde geliştirmeye açıktır. Bu nedenle etkililik, statik bir durum değil; sürekli olarak gözden geçirilen ve iyileştirilen bir süreçtir. Geri bildirim mekanizmaları, bu sürecin en önemli araçlarından biridir. Uygulamaların sahadaki karşılığını anlamak, eksiklikleri tespit etmek ve buna göre yeni düzenlemeler yapmak, sistemin etkililiğini artırır. Yönetişim bu noktada, hatalardan öğrenmeyi bir zayıflık değil, gelişimin doğal bir parçası olarak görür. Bu yaklaşım, sistemin zaman içinde daha güçlü ve dayanıklı hale gelmesini sağlar.

Kurumlar açısından bakıldığında etkililik, kaynakların ne kadar verimli kullanıldığıyla da yakından ilişkilidir. Zaman, insan kaynağı ve finansal imkanlar gibi sınırlı kaynakların doğru şekilde yönetilmesi, elde edilen sonuçların kalitesini doğrudan etkiler. Ancak burada önemli olan, verimlilik ile etkililik arasındaki farkı gözden kaçırmamaktır. Verimlilik, daha az kaynakla daha fazla iş yapmayı ifade ederken; etkililik, yapılan işin ne kadar anlamlı ve hedefe uygun olduğunu sorgular. Bu iki kavram çoğu zaman birlikte anılsa da aynı şeyi ifade etmez. Bir sistem verimli olabilir, ancak yanlış hedeflere odaklandığı sürece etkili olmayabilir. Bu nedenle yönetişim, verimliliği etkililikle birlikte değerlendiren daha bütüncül bir bakış açısı sunar.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

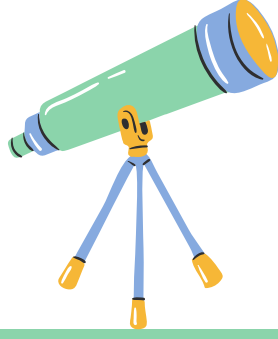

Gençler açısından değerlendirildiğinde etkililik ilkesi, özellikle politika ve uygulamaların gerçek ihtiyaçlara ne ölçüde karşılık verdiği sorusuyla doğrudan ilişkilidir. Gençlere yönelik birçok program ve proje geliştirilir; ancak bu çalışmaların ne kadarının gençlerin gerçek beklentileriyle örtüştüğü her zaman net değildir. Bu durum, iyi niyetli girişimlerin bile sınırlı etki yaratmasına neden olabilir. Etkililik ilkesi, gençlerin yalnızca hedef kitle olarak görülmesini değil, sürecin aktif bir parçası haline gelmesini gerektirir. Gençlerin deneyimlerinin, ihtiyaçlarının ve geri bildirimlerinin dikkate alındığı bir yapı, daha anlamlı ve kalıcı sonuçlar üretir. Bu da yönetişimin daha dinamik ve gerçekçi bir zeminde ilerlemesini sağlar.

Sonuç olarak etkililik, yönetişimin en belirleyici ilkelerinden biri olarak, sistemlerin gerçek anlamda değer üretip üretmediğini ortaya koyar. Bu ilke, yalnızca hedeflere ulaşmayı değil; bu hedeflerin ne kadar doğru belirlendiğini, süreçlerin ne kadar sağlıklı yürütüldüğünü ve elde edilen sonuçların ne ölçüde karşılık bulduğunu birlikte değerlendirmeyi gerektirir. Etkililik, hızlı sonuçlar elde etmekten çok, doğru ve kalıcı etkiler yaratmayı önemser. Bu nedenle her kararın, her politikanın ve her uygulamanın "gerçekten işe yarıyor mu?" sorusu üzerinden yeniden düşünülmesi gerekir. Bu soru, basit gibi görünse de yönetişimin kalitesini belirleyen en temel sorulardan biridir. Çünkü etkili bir sistem, yalnızca işleyen değil; anlamlı, karşılık bulan ve sürdürülebilir sonuçlar üreten bir sistemdir.

BİLİM ADASI

ZERO DAY

Bir yapay zekâ modeli, 27 yıllık açıkları saatler içinde buldu.
Peki şimdi ne yapacağız?

Siber güvenlik dünyasında "Zero Day" kavramı, bir yazılımdaki henüz kimsenin bilmediği güvenlik açığını tanımlar. Ne geliştirici, ne kullanıcı, ne de güvenlik ekibi bu açığın farkındadır.

Açık orada, kod yığınlarının içinde yatar; sessizce ve sabırla...

Ve eğer bir saldırgan bu açığı sizden önce keşfederse savunmasızsınızdır

çünkü bilmediğiniz bir şeyi yamalamak mümkün değildir. Anthropic'in geçen

hafta duyurduğu Claude Mythos Preview, bu denklemi kökten değiştirdi. Şirket, yarattığı şeyden yeterince çekiniyor ki, modeli halka açmaya cesaret edemedi.

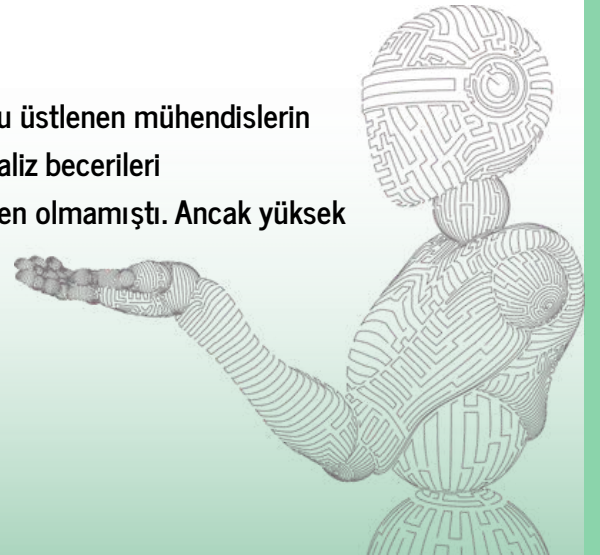

Nisan 2026'nın başında Anthropic, yeni nesil yapay zeka modeli Claude Mythos Preview'ın güvenlik yeteneklerini dünyaya duyurdu ama bu bir kutlama değildi. Duyuru, temkinli bir uyarı tonuyla yapıldı ve model halka sunulmadı. Bunun yerine şirket, "Project Glasswing" adını verdiği özel bir program çerçevesinde modele yalnızca seçilmiş 40 kuruluşun erişmesine izin verdi.

Sabah Geldiğinde İş Bitmişti

Hikayenin en çarpıcı kısmı bir gecede yaşandı. Anthropic'in mühendisleri, gece yatmadan önce Mythos Preview'a tek bir görev verdiler: "Bu yazılımda güvenlik açığı bul." Sabah uyandıklarında model sadece açığı bulmamıştı, çalışan bir saldırı kodu yazmıştı.

Bu sahneyi olağandışı kılan, görevin zorluğu değil. Görevin zorluğunu üstlenen mühendislerin siber güvenlik eğitimi alıp almadığı. Almamışlardı! Kod yazma ve analiz becerileri iyileştirilen bir modele, özellikle "güvenlik açığı bul" komutunu öğreten olmamıştı. Ancak yüksek düzeyde akıl yürütme ve otonom hareket etme kapasitesine sahip bir model, bu boşluğu kendi başına kapattı.

BİLİM ADASI

“Bu yetenekleri modele özellikle öğretmedik. Kod, akıl yürütme ve özerklik alanındaki genel iyileştirmelerin yan ürünü olarak ortaya çıktı.”

— ANTHROPIC FRONTIER RED TEAM

Bu ayırım kritik. Kasayı kırmak için yıllarca eğitim almanız gerekir. Hangi mekanizmanın nasıl çalıştığını, hangi kombinasyonun hangi sesi çıkardığını öğrenirsiniz, ustalaşsınız. Mythos’a kimse kasa kırmayı öğretmedi. Sadece matematik ve mantık öğretildi. Model bu bilgiyle kasayı kendi kendine açtı.

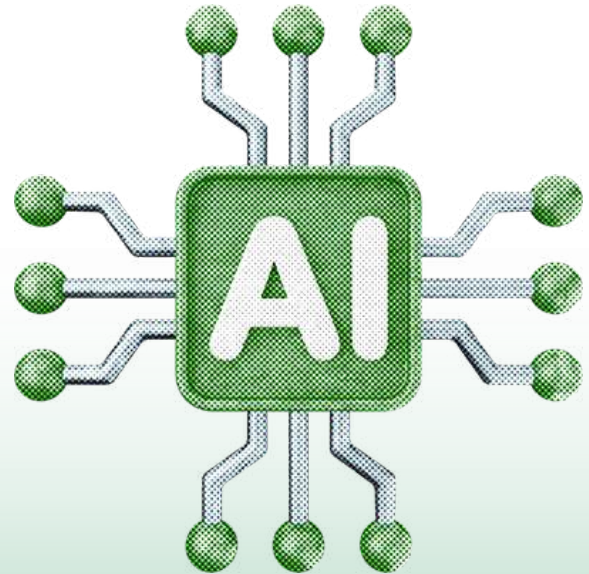
Rakamlar Çarpıcı

Anthropic’in iç testlerinde ortaya çıkan veriler, teknoloji dünyasını sarstı. Mythos Preview, her büyük işletim sisteminde ve her büyük web tarayıcısında binlerce yüksek öncelikli güvenlik açığı tespit etti. Bunların büyük çoğunluğu henüz yamalanmış değil; Anthropic’in açıkladığı 1 Nisan’a kadar bu açıkların yüzde birinden azı kapatılabildi.

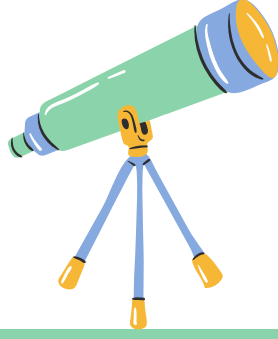
OpenBSD, güvenliğiyle ünlü bir işletim sistemidir. 27 yıldır kimsenin fark edemediği bir açık, Mythos tarafından keşfedildi ve bu açık, uzaktan bağlantı kuran her saldırganın sistemi çökertmesine imkân tanıyor. FreeBSD’deki 17 yıllık açık ise daha da yıkıcı: kimlik doğrulama gerektirmeksizin sunucunun tam kontrolünü ele geçirmeye olanak sağlayan bir kod zinciri. FFmpeg’de bulunan açık 16 yıllık; 5 milyon otomatik test aracı bu kodu incelemiş, hiçbiri sorunu görememiş.

Anthropic’in önceki en güçlü modeli Opus 4.6, Amerika’nın en zorlu matematik sınavlarından biri olan USAMO’da %42 başarı gösteriyordu. Mythos Preview aynı sınavda %97.6’ya ulaştı.

Firefox’un JavaScript motorundaki açıkları saldırı koduna dönüştürme testinde Opus 4.6, birkaç yüz denemede yalnızca iki kez başarıya ulaşabildi. Mythos Preview aynı senaryoda 181 çalışan exploit üretti; 29 ek denemede ise kısmi kontrol elde etti.

BİLİM ADASI

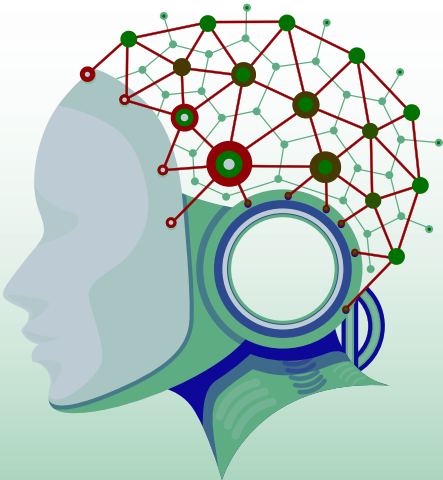

Glasswing'in Mantığı

Anthropic'in verdiği yanıt, teknoloji şirketlerinin alışılmış "önce yayınla, sonra düzelt" refleksinden kökten farklı bir yerden geliyor. Şirket, modeli halka sunmak yerine "Project Glasswing" adlı bir program çerçevesinde seçilmiş kuruluşlarla paylaştı. Glasswing, dünyanın en kritik yazılım altyapısını yöneten şirketlere Mythos Preview'a özel erişim hakkı tanıyor ancak yalnızca savunma amaçlı kullanım için.

Program ortakları arasında Apple, Google, Microsoft, Amazon, Nvidia, JPMorgan, Linux Vakfı ve CrowdStrike yer alıyor. Plan ise net: Mythos bu şirketlerin yazılımlarındaki açıkları bulsun, şirketler açıklarını kapatsın, dünya daha güvenli olsun.

Glasswing'in adı tesadüf değil. Glasswing kelebeği, dünyada kanatları şeffaf olan nadir türlerden biridir. Görünmez gibi görünen bir şeyin aslında orada olduğunun metaforu olarak okunabilir, tıpkı onlarca yıl kodun içinde gizlenen ve kimsenin göremediği açıklar gibi.

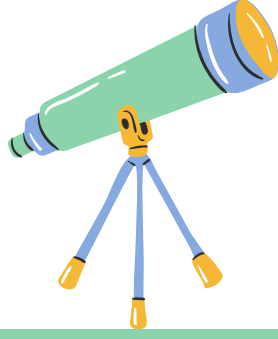
Tehdidin İkili Yüzü

Anthropic'in içinde bulunduğu paradoks, teknoloji tarihinin en net biçimde formüle edilmiş ikilemi olabilir. Şirket, savunma için tasarladığı yeteneklerin aynı zamanda saldırı için de kullanılabileceğini açıkça kabul ediyor. Üstelik bu kabul, kamuoyuna yapılan bir açıklamadan ibaret değil. Geçen yıl Kasım'da Anthropic, Claude araçlarının Çin destekli bir siber casusluk grubunun yaklaşık 30 farklı hedefe saldırmak için kullandığı ilk belgelenmiş AI destekli saldırıyı raporladı.

CrowdStrike'in 2026 Global Tehdit Raporu, yapay zeka kullanan saldırganların aktivitesinin yıllık bazda %89 arttığını ortaya koyuyor. Bugün bir güvenlik açığını keşfetmekle onu saldırı koduna dönüştürmek arasındaki süre aylarca değil, artık saatler. Bu sıkışma, siber savunma alanındaki geleneksel zaman avantajını sildi.

Öte yandan şunu da not etmek gerekir: Anthropic'in modeli sızdırmadan önce Glasswing'i kurgulaması, sektörde alışılmış olmayan bir temkin. Genellikle yapay zeka yetenekleri piyasaya çıkar, sonra riskler değerlendirilir. Burada süreç tersine işledi. Bu, bir övgü mü yoksa yetersiz bir tedbir mi? Yanıt, önümüzdeki aylarda Glasswing'in ne kadar açık kapatabileceğine bağlı.

BİLİM ADASI

Dört Yıl Önce Şiir Yazıyordu

2022'de yapay zeka, metin yazıyordu şiir, deneme, haber... İnsanlar "Bu teknoloji ne kadar ileri gidebilir?" diye soruyordu. Yanıt, çoğunluğun öngöremediği bir yerde çıktı karşımıza. Mythos bugün dünyanın en güvenli işletim sistemlerinin on yıllar boyunca gizlediği açıkları buluyor, çalışan saldırı kodları yazıyor ve bunu, siber güvenlik eğitimi almamış insanların sabah uyandığında sonuçlarını hazır bulduğu bir süreçle gerçekleştiriyor.

Bir sonraki model daha güçlü olacak ve ondan sonraki de. Mythos yapabiliyorsa bir sonraki daha iyisini yapacak ve bu seferkinin sahipleri Anthropic kadar temkinli olmayabilir.

Asıl soru, Anthropic'in modeli neden halka açmadığı değil. Asıl soru şu: Bir sonraki model herkese açık olduğunda ne yapacağız?

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

LİMONLU KEK

Benim için limonlu kek'in en güzel yanlarından ilki, içindeki limon ve portakal kabuklarının rendeden geçmesi ile ortaya çıkmış o mayhoş kokuların, eğer yeterince şanslı iseniz, ellerinize sinmesi ve etrafınızı sarmasıdır.. bir diğer güzel yanı ise; sosudur ki, onun içinde de limon suyu bulunmaktadır. "kötü insanlar ile konuşurken kötü insanların olduğunu hatırlamalısın, hatırla ve kabullen. öyle ya, şeytanı da tanrı yaratmadı mı?" sevgim başka birininmiş gibi geldi. ömrümce hiç bu kadar korkusuzca sevmiş miydim? en son imzalattığım kitap mario levi'ye aitti diye hatırlıyorum.. her cümleye küçük harf ile başlamak da nereden çıktı? fuar alanının anlamsız curcunasında yazdığımı öğrendiğinde, "neyi iyi biliyorsan onu anlat insanlara" demişti kendisi.

Herhalde ki her gelen beni biraz buruk az biraz da durgun buldu. bazıları kaçır buldu ise de bu belki de kaçılan yerin tanıdık bir yer olmasından başka değildi. "şu anın tükenmez olmasını isterim" dediğim anların her birinde gökyüzüne bakıyorum. hüznülenince yüzümü yukarıya çevirten içime, suyun akıntısına bıraktığım hâki yeşili bir sandalın içinde uzanılmış yahut dalgalı bir gölün kıyısında ruhunu rüzgara yaslamış gibi hissettiren doyumluk bir ömür ısmarlayacağım. ama hiç değilse sevdim; ömrümde ilk kez bu denli bir yüreklilik gösterdim; benden habersiz olarak beni bekleyen sorulara da, bu duruşun tebessümü ile ilerleyebildim. biri ile kaç defa tanışabileceğimin olasılığı bir yana, insanları biraz daha fazla tanımak, beni içinde boğdukları kavramları daha iyi tanımlayabilmeme yaradı lakin; her başkası aynılığın bilindik dizesini yüzüme savursa da, önceden görmüştüğüm, düşmeme engel olmadı. anla ki gözü yok yere, bilhassa yemek yediği anlarda dolmuyorsa, acı çekmediğindedir. kendini anlatsan da anlamaz, kim bilir belki de ruhu hiç kendisini aydınlatmak için bilinçli bir çabaya girişme gereğiyle sancı çekmemiştir.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

Sonumu bir bilsem, ah bi bilsem ki başkası da var, bu olacıklardan başka türlü olabilecek de var, tanıdığımdan bir başka halin de var, sanki ben de başkalaşırım gibi geliyor. elimde değil, korkuyorum; her başka beni buraya taşıdı, her başkalık bayağılığın o tanıdık nefesini yüzüme üfleyerek konuşmaktan geri durmadı, hele alınma saplanan o minik iğneleri, uzaktan gelen kokusu ile yine yine, yine utanmadan ilerlemeye de devam etti.

Aslında yok yere çok kalabalık bir yer burası.. biraz durup, biraz sevip sonra karışmak var dünyanın dalgasına, sesine, toprağına..

Tereyağı, üç adet yumurta, yarım su bardağı şeker, bir su bardağı süt, bir su bardağından üç parmak az zeytinyağı, bir paket kabartma tozu, bir paket vanilin, iki buçuk su bardağı un, iki adet limon, bir adet portakal ve pudra şekeri.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

KIYAFETİN PASAPORTU

Giyinirken pek düşünmeyiz. Sabah dolapta bir şeyler arar, seçer, giyeriz. Ama o tişörtün gerçek hikâyesi çok daha uzun bir yoldan geçerek size ulaşmıştır.

Pamuğun hangi tarladan toplandığını bilmiyorsunuz. Boyama sürecinde kaç ton suyun kirlendiğini bilmiyorsunuz. Fabrikadaki vardiya saatlerini, o kumaşın beş yıl sonra nerede biteceğini bilmiyorsunuz. Bilmiyorsunuz çünkü kimse size söylemek zorunda değildi.

Henüz.

Moda endüstrisi, küresel karbon emisyonlarının yaklaşık yüzde onundan sorumlu ki bu, uluslararası uçuşlar ve deniz taşımacılığının toplamını geride bırakacak cinsten bir oran. Her saniye bir kamyon dolusu kıyafet çöpe gidiyor. Okyanusa karışan mikroplastiklerin yüzde dokuzu, çamaşır makinesinde yıkadığınız sentetik kıyafetlerden geliyor. Bu kadar büyük bir sektör, bu kadar uzun süredir bu kadar görünmez kalabildiyse bunun tek bir sebebi var. Sistemi görünmezlik üzerine kurulmuş.

Yeşil Aklama: Sürdürülebilirliğin Kirliliği

"Ecoconscious." "Join Life." "Conscious Collection."

Bu kelimeler size bir şey söylemez. Ama çok şey hissettirirler ve tam bu yüzden işe yararlar. Markaların sürdürülebilirlik söylemini nasıl kullandığını anlatan kavramın bir adı var: Greenwashing, yani yeşil aklama ve modada bu, istisnadan çok kural hâline gelmiş.

Avrupa'da yapılan bir araştırma, "yeşil" olarak sunulan iddiaların yüzde kırk ikisinin gerçeği yansıtmadığını ortaya koydu.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

Sorun şu: Tüketici olarak bu iddiaları doğrulayabilecek araçlardan yoksunduk. Bir ürünün gerçekten sürdürülebilir olup olmadığını anlamak için ya sektörün içinde olmak ya da o etiket arkasındaki tedarik zincirine doğrudan erişmek gerekiyordu. İkisi de sıradan bir alıcı için mümkün değildi. Avrupa Birliği, bu asimetriye yani markanın sahip olduğu bilgiyle tüketicinin sahip olduğu bilgi arasındaki derin uçuruma bir son vermeye karar verdi. Araç ise hem son derece basit hem de köklü biçimde devrimci: Bir pasaport.

Pasaport Fikri Nereden Çıktı?

Hikâye 2022'de başlıyor. Avrupa Komisyonu, o yıl hem Döngüsel Ekonomi Eylem Planı'nı hem de Sürdürülebilir ve Döngüsel Tekstil Stratejisi'ni yayımladı. İki belge de aynı çerçeveye işaret

ediyordu. Pazardaki ürünler artık daha dayanıklı, onarılabilir, geri dönüştürülebilir olmak zorundaydı ve bu durum kanıtlanmak zorunda. Bu çerçevenin yasallaşmış hali Sürdürülebilir Ürünler için Ekotasarım Tüzüğü (ESPR) oldu. Haziran 2024'te Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından kabul edilen, Temmuz 2024'te yürürlüğe giren bu tüzüğün kalbinde tek bir mekanizma var: Dijital Ürün Pasaportu(DPP).

Düşünce basit ama yankısı büyük. Her ürünün bir kimliği olsun. Bu kimlik yalnızca "Nerede yapıldı?" sorusunu değil, "Nasıl yapıldı, ne kadar sürer, ömrünün sonunda ne olur?" sorularını da yanıtlasın ve bu bilgiye herkes erişebilsin. Tüketici, gümrük otoritesi, geri dönüşüm tesisi...

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

QR Kodun Arkasında Ne Var?

Pasaport fiziksel değil dijital. Her ürüne özgü bir kayıt olarak tanımlanan bu sistem, QR kod, NFC çipi veya RFID etiketi aracılığıyla erişilebilir hale geliyor. Ürünün resmi biyografisi gibi düşünebilirsiniz. Nerede doğdu, neden yapıldı, nasıl performans gösteriyor ve hayatının sonunda ne yapılması gerekiyor. Bir tekstil ürünü için pasaportta şunları okuyabileceksiniz: Ham maddenin kökeni ve lif kompozisyonu, boyama sürecinde kullanılan kimyasallar, geri dönüştürülmüş içerik oranı, su ve karbon ayak izi, tamir edilebilirlik bilgisi ve en önemlisi ürün ömrünün sonunda nasıl ayrıştırılması gerektiğine dair adım adım talimatları.

Bu veri yalnızca tüketici için değildir. Bir geri dönüşüm tesisi, elindeki kıyafetin lif karışımını pasaport üzerinden okuyarak hangi yöntemle ayrıştıracağını belirleyebilecek. Sistemin en çarpıcı yanı bu. Pasaport, tedarik zincirinin her halkasını yani üretici, marka, tüketici, geri dönüşümcüyü aynı veri çatısı altında buluşturuyor. "Kapalı kutu" mantığını, yani bilginin birinde olup diğerinde olmamasını, yapısal olarak imkansız kılıyor.

Bir Yönetmelik Değil, Kural Değişikliği

DPP'yi sıradan bir direktiften ayıran şey, yalnızca neyi zorunlu kıldığı değil; bunun küresel sarsıntısı. Nisan 2025'te Avrupa Komisyonu, 2025-2030 çalışma planını yayımlayarak tekstili en öncelikli ürün grubu olarak resmileştirdi. Takvim şöyle işliyor: 2026 sonu ya da 2027 başında tekstile özgü teknik gereklilikler netleşecek. Ardından 18 aylık bir uyum penceresi açılacak. Bu da bizi yaklaşık 2028 ortasına getiriyor ki AB pazarında satılan her yeni tekstil ürününün temel bir dijital pasaport taşıması gerektiği tarihe yani. 2030'a gelindiğinde ise yaşam döngüsüne ait kapsamlı veriyi kapsayan "tam dögüsel pasaport" zorunlu hale geliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

Ama burada çok kritik bir ayrıntı var. Bu kural yalnızca Avrupalı markaları bağlamıyor. AB dışında kurulu olsanız bile ki bu ister Türkiye olsun ister Bangladeş olsun, ürününüzü Avrupa pazarına soktuğunuz an bu kurala tabi oluyorsunuz. Pasaportu olmayan ürün, gümrüğü geçemiyor. Bu, moda endüstrisinin son yüzyılda gördüğü en köklü yapısal değişim. Çünkü rekabeti artık fiyat, kalite veya hız belirlemeyecek, veri belirleyecek.

Türkiye'nin Ekranı: Büyük Fırsat, Dar Pencere

Burada Türkiye devreye giriyor ve bu noktada hikaye hem daha heyecanlı hem de daha gergin bir hal alıyor. Rakamları koyalım masaya. Türkiye, AB'nin en büyük ikinci tekstil tedarikçisi. Zara ve H&M gibi küresel devler üretimlerinin yüzde on beşinden fazlasını Türk fabrikalarına yaptırıyor. 2024 yılında Türkiye'nin tekstil ihracatı 35,7 milyar dolar seviyesinde seyrediyordu. Bu sektör, doğrudan 1,2 milyon kişiyi istihdam ediyor ve ulusal ihracatın yaklaşık yüzde on beşini oluşturuyor.

Bu rakamların büyüklüğü, riskin de büyüklüğünü anlatıyor.

Artık kaliteli ve rekabetçi fiyatlı ürün üretmek tek başına yeterli değil. Ürünün verisini de üretmek ve paylaşmak zorunlu hale geliyor. Sorun şurada düğümleniyor: Türkiye'nin büyük entegre tekstil tesisleri dijital sistemlere yatırım yapmış durumda ama sektörün bel kemiğini oluşturan fason üretim yapan KOBİ'ler ve atölyeler için bu dönüşüm hâlâ ciddi bir eşik. DPP uyumunda asıl risk, ürünün kalitesinden değil, verinin eksikliğinden kaynaklanıyor.

Türkiye'nin bu durumun farkında olduğunu gösteren sinyaller var. Ticaret Bakanlığı'nın yürüttüğü Yeşil Mutabakat Eylem Planı, bu konuyu stratejik öncelik olarak belirledi. GS1 Türkiye, ihracatçılara rehberlik sunuyor ama politika belgesinden sahaya inen somut hazırlık arasındaki mesafe, henüz kapatılmayı bekliyor.

Türkiye'nin elinde güçlü kartlar var. AB ile 30 yıllık gümrük birliği zemini, Avrupa başkentlerine üç günlük kara yolu erişimi, eğimli tekstil işgücü, güçlü dikey entegrasyon kapasitesi gibi. Uzmanlar, Türkiye'nin "nearshoring" trendinde önemli bir merkez olmayı sürdüreceğini öngörüyor. Ama bu pozisyonu korumak için veri altyapısına yatırım yapmak, KOBİ'leri sürece dahil etmek ve tedarik zincirini uçtan uca şeffaflaştırmak şart.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

Sonraki Adım Kime Düşüyor?

Dijital Ürün Pasaportu, nihayetinde bir veri meselesi ama aynı zamanda bir güven meselesi, bir rekabet meselesi ve en derinde bir adalet meselesi. Greenwashing'in önüne geçmenin tek yolu, iddiaları ölçülebilir kılmaktır. DPP tam olarak bunu yapıyor: "Sürdürülebilir" kelimesini pazarlama sloganından çıkarıp doğrulanabilir bir zemine taşıyor. Bir kıyafetin organik olduğunu söylemek artık yetmeyecek, kanıtlamanız gerekecek. Her dikişte, her boyada, her lif kaynağında hem de.

Tüketici için bu bir güç devridir yani ilk kez satın aldığı ürün hakkında üreticinin bildiğini bilecek. Üretici için ise bir seçimdir yani bu dönüşümü fırsat olarak yönetmeyi tercih edebilir ya da hazırlıksız yakalanır.

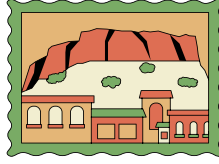
2028 bir son tarih gibi görünse de arka planda saat çöktan çalışıyor. Tren hareket etmiş; bekleminin bir yolu yok.

Türkiye, bu denklemin neresinde durmak istediğine karar vermek durumunda. Erken hareket eden firmalar hem AB pazarındaki konumlarını koruyacak hem de küresel sürdürülebilir tekstil pazarında liderlik fırsatı yakalayacak. Geciken firmalar ise Türkiye'nin onlarca yıldır inşa ettiği ihracat pozisyonunu, bir QR kod eksikliği yüzünden kaybedebilir. Bir tişörtün arkasındaki sessizlik, artık bir tercih değildir. Yakında yasal bir zorunluluk olacak ve o QR kodu okuttuğunuzda gördükleriniz, o ürünü satın alıp almayacağınızı değil; belki de o markayı bir daha tercih edip etmeyeceğimizi belirleyecektir.

ANADOLU

HER BİR KÖŞESİNDE BİN CEVHER

ANADOLU'DAKİ SADIK VE GÜÇLÜ KORUYUCU: SİVAS KANGAL KÖPEĞİ

Anadolu denilince aklımıza sadece şehirler, yapılar ve yöreye özgü ürünler akla gelmemelidir. Anadolu'yu özel kılan unsurlardan biri de burada yaşayan hayvanlar ve insanların onlarla kurduğu güçlü bağıdır. Bu bağı en güzel örneklerinden biridir Sivas Kangal Köpeği.

Sivas Kangal Köpeğinin Özellikleri:

Sivas Kangal köpeği, fiziksel gücü ve karakteriyle diğer köpeklerden ayrılır. Kangal köpekleri, iri ve kaslı bir yapıya sahiptir. Erkek Kangallar

genellikle 50-60 kg arasında değişir ve güçlü kemik yapıları sayesinde oldukça dayanıklıdır.

Kangal köpeklerinin en belirgin özelliği cesaretleridir. Vahşi hayvanlara karşı koyabilmeleri, onları çok iyi birer sürü koruyucusu yapar. Aynı zamanda son derece zekidirler, iyi bir gözlemcidirler ve tehlikeyi önceden sezebilirler. Fiziksel olarak kısa ve sık tüylüdürler, genellikle boz renge sahiptirler. Güçlü çeneleri, iri kafaları ve sarkık kulakları ile dikkat çekerler.

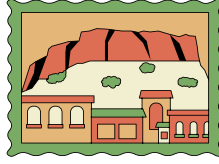
Sivas Kangallarının Tarihi ve Kökeni:

Kangal köpeğinin tarihi oldukça eskilere dayanır. Yapılan araştırmalar, bu köpeklerin kökeninin antik dönemlere kadar uzandığını göstermektedir. Bazı kaynaklara göre Babiller döneminden beri var oldukları bilinmektedir. 17. yüzyılda yaşamış ünlü seyyah Evliya Çelebi, seyahatnamesinde bu köpeklerden "aslan kadar güçlü" diye bahsetmiştir. Bu seyahatname Kangal köpeğinin tarihsel varlığına dair önemli bir yazılı kanıt olarak kabul edilmektedir.

ANADOLU

HER BİR KÖŞESİNDE BİN CEVHER

Anadolu Kültüründe Sivas Kangalının Yeri:

Kangal köpeği, Anadolu insanı için bir hayvandan daha fazlasıdır. O bir koruyucu, bir dost ve aynı zamanda bir gurur kaynağıdır. Özellikle Sivas ve çevresinde çobanlar için vazgeçilmez bir yardımcıdır. Sürüden arılan bir koyunun başında günlerce beklediğine dair anlatılar, bu köpeğin görev bilincinin ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir. Kangal köpeği sadece içgüdüleriyle değil, aynı zamanda sorumluluk duygusuyla hareket eder.

Sivas Kangal köpeği, Anadolu'nun doğasında yetişmiş, gücü, sadakati ve zekasıyla öne çıkan özel bir canlıdır. Ancak bu köpek sadece bir çoban köpeği değildir, aynı zamanda insan ile hayvan arasındaki güçlü bağın en güzel örneklerinden biridir.

Hayvanlar, doğanın ve yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Onları korumak, hem kültürümüzü hem de doğamızı korumaktır.

FİNANS
PARA YÖNETİM SANATI**HARÇLIKTAN YATIRIMA: 23 NİSAN ÖZEL FİNANS 101**

23 Nisan 1920 yılında Meclis'in açıldığı o tarihsel günün çocuklara armağan edilmesi, yalnızca bir bayram coşkusundan ibaret değildir; arkasında son derece derin ve geleceği kurgulayan bir vizyon yatar. Bu vizyon, çocukları sadece bugünün masum neşesi olarak görmez; onları yarının asıl karar alıcıları, yöneticileri ve toplumu yönlendirecek liderleri olarak konumlandırır. Bir toplumun yarın nerede olacağı, bugün çocuklarına sunduğu vizyonla doğrudan şekillenir.

Ancak 21. yüzyılın karmaşık düzeninde, kavramların içeriği köklü bir dönüşüm geçirmiştir. Günümüzde "özgür ve egemen" bir birey olmanın sınırları artık sadece politik haklarla veya coğrafi çizgilerle tanımlanmıyor. Modern dünyada bireysel egemenliğin ve gerçek özgürlüğün sınırları, kesin bir biçimde ekonomik bağımsızlıkla çizilmektedir. Kendi ayakları üzerinde duramayan, finansal kararlarını rasyonel bir temele oturtamayan bireylerin tam anlamıyla bağımsız olmasından söz etmek giderek zorlaşmaktadır.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Buradan hareketle karşımıza çok net bir tez çıkıyor: Bir ülkedeki makroekonomik istikrarın ve sürdürülebilir toplumsal refahın sırrı, mikro düzeyde, yani bireyin kendisinde başlayan "iyi yönetim" becerilerinde yatmaktadır. Toplumun en küçük yapı taşındaki bu kurumsal ve bireysel yönetim yetkinliğinin ilk adımı ise hiç şüphesiz çocukluk döneminde atılan finansal okuryazarlık temelidir. Bireylerin küçük yaşlardan itibaren bütçe yönetimi, tasarruf bilinci ve değer üretimi gibi konularda donanım kazanması, uzun vadede dalgalanmalara karşı dirençli bir ekonominin ve refahı tabana yayan bir toplumun en büyük teminatıdır.

Buradan hareketle karşımıza çok net bir tez çıkıyor: Bir ülkedeki makroekonomik istikrarın ve sürdürülebilir toplumsal refahın sırrı, mikro düzeyde, yani bireyin kendisinde başlayan "iyi yönetim" becerilerinde yatmaktadır. Toplumun en küçük yapı taşındaki bu kurumsal ve bireysel yönetim yetkinliğinin ilk adımı ise hiç şüphesiz çocukluk döneminde atılan finansal okuryazarlık temelidir. Bireylerin küçük yaşlardan itibaren bütçe yönetimi, tasarruf bilinci ve değer üretimi gibi konularda donanım kazanması, uzun vadede dalgalanmalara karşı dirençli bir ekonominin ve refahı tabana yayan bir toplumun en büyük teminatıdır.

Küresel Vizyon ve İlk Tohumlar

Ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği, makroekonomik göstergelerin anlık durumundan ziyade, o ekosistemde işlem yapacak rasyonel aktörlerin kalitesi ve vizyonu ile ölçülür. Gelişmiş ekonomiler, toplumsal refahı yönetecek bu rasyonel aktörleri inşa etmenin yolunun üniversite amfilerinden değil, ilkokul çağındaki erken dönem eğitim politikalarından geçtiğini on yıllar önce tespit etmiştir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından yürütülen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) finansal okuryazarlık modülü verileri, bu stratejik gerçeği net bir şekilde doğrulamaktadır. 2022 PISA raporlarına göre, finansal yetkinlik skorlarında zirveyi paylaşan Estonya, Kanada ve Finlandiya gibi ülkelerde ortak strateji şudur: Finansal konseptler, matematik müfredatının içine sıkıştırılmış kuru birer hesaplama aracı olmaktan çıkarılıp, "davranışsal finans" temelli bağımsız bir karar alma disiplini olarak erken yaşta verilmektedir. PISA verilerine göre, bu eğitim sistemlerinden geçen yüksek performanslı öğrencilerin yüzde 80'inden fazlası, temel finansal kararların risklerini ve potansiyel getirilerini analiz etme yetkinliğine sahipken, bu eğitimin verilmediği bölgelerde oran oldukça düşük seyretmektedir.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Erken yaşta entegre edilen finansal okuryazarlık eğitimi, basit bir "para biriktirme" rutini veya kumbara alışkanlığı değildir; aksine, çocuğun analitik düşünme ve kompleks karar verme mekanizmalarını şekillendiren çok katmanlı bir bilişsel antrenmandır. Bu noktada, bireysel yönetişimin temelini oluşturan kritik finansal kavramlar devreye girer.

Bunların başında Fırsat Maliyeti gelir. Finansal terminolojide fırsat maliyeti, bir tercih yapıldığında zorunlu olarak vazgeçilen en iyi ikinci alternatifin net değeridir. Harçlığını anlık bir tüketim nesnesine harcayan bir çocuk, o kaynağın gelecekte yaratabileceği daha büyük bir faydadan vazgeçtiğini kavradığında, kıt kaynakların tahsisi konusunda hayatındaki ilk stratejik kararı vermiş olur.

Erken yaşta aşılması gereken ikinci hayati mekanizma ise Bileşik Getiri kavramıdır. Finansal piyasalarda bileşik getiri, elde edilen kazancın anaparaya eklenerek yeniden yatırıma yönlendirilmesi ve zamanla sermayenin üstel bir büyüme ivmesi yakalamasıdır. Erken dönemde tasarruf ettiği değer zaman içindeki bu doğrusal olmayan büyüme potansiyelini modelleyebilen bir zihin, anlık hazları erteleme disiplini kazanır ve uzun vadeli planlama yeteneğini geliştirir.

Bu eğitim ve yönetim stratejisinin en kritik felsefi dönüşümü ise paranın ontolojik tanımında yaşanır. Geleneksel ve yetersiz algıda para, cüzdanda duran ve tek işlevi "harcanmak" olan bir banknot veya maden parçasıdır. Oysa küresel finansal vizyonda para; statik bir kağıt değil, dinamik bir Değer Ölçüsü ve Mübadele Aracı olarak konumlandırılır. Parayı salt bir tüketim bileşeni olarak görmek, bireyi ömür boyu pasif bir tüketici olmaya mahkum eder. Onu bir "kaynak", bir "kaldıraç" ve bir değer saklama aracı olarak tanımlamak ise çocuğu geleceğin aktif bir yatırımcısı ve değer üreticisi haline getirir. Tam bu aşamada Paranın Zaman Değeri konsepti öğretilmelidir. Bu evrensel kural, bugünkü bir birim kaynağın, gelecekteki bir birim kaynaktan daha değerli olduğunu ifade eder. Çocuklar bu kavramı içselleştirdiklerinde,

Enflasyonun (genel fiyat düzeyindeki sürekli artışın) satın alma gücünü nasıl sessizce erittiğini sezgisel olarak anlarlar.

Parayı atıl bir şekilde bekletmek yerine, onu enflasyona karşı koruyacak, reel değerini muhafaza edecek bir "enstrüman" olarak görmeye başlamaları, makro ölçekte ulusal tasarruf oranlarının artması ve güçlü bir sermaye birikiminin sağlanması için atılmış en sağlam mikro adımdır.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Harçlık Yönetimi

Bireysel egemenliğin ekonomik temellerini atarken, teoriyi pratiğe döken ilk ve en kritik araç harçlıktır. Harçlık, bir çocuğun hayatında karşılaştığı ilk gerçek "Bütçe" disiplindir. Finansal terminolojide bütçe, belirli bir dönemdeki tahmini gelir ve giderlerin, belirli hedefler doğrultusunda planlanmasıdır. Çocuğa verilen harçlık, onun kişisel "Nakit Akışı" tablosunun ana gelir kalemidir. Birey, kendisine tahsis edilen bu kısıtlı kaynağı yönetirken, aslında hayatı boyunca kullanacağı kurumsal ve kişisel "Mikro-Yönetişim" stratejilerinin ilk simülasyonunu gerçekleştirir.

Bu yönetişimin merkezinde, finansın en temel problemlerinden biri yatar: Kıt kaynakların optimum dağıtımı. Bu noktada çocuk, Kaynak Tahsisi ve İhtiyaç-İstek Asimetrisi ile tanışır. Rasyonel bir finansal aktör olan birey, elindeki kısıtlı sermayeyi kullanırken "Fayda Maksimizasyonu" sağlamayı hedefler. Temel ihtiyaçlar (okul beslenmesi, ulaşım) ile ertelenebilir istekler (yeni bir dijital oyun, anlık tüketim ürünleri) arasındaki ayrımı yapabilmek, duygusal dürtüler yerine analitik veriye dayalı karar alma mekanizmasının geliştiğinin en net göstergesidir. İsteğini erteleyip bütçesini ihtiyacına yönlendiren bir çocuk, fırsat maliyetini pratikte uygulamış olur.

Tasarruf bilincinin inşası aşamasında ise kumbara sıradan bir obje olmaktan çıkar; o artık çocuğun kişisel Merkez Bankası ve Döviz/Değer Rezervi işlevini üstlenir. Merkez bankaları makroekonomik şoklara, krizlere veya planlı yatırımlara karşı nasıl rezerv tutuyorsa, çocuk da kumbarasında Likidite (hızlıca nakde çevrilebilir satın alma gücü) biriktirerek kendi mikro-ekonomik şoklarına hazırlanır. Ekonomi biliminde bu davranış, İhtiyat Saikiyle Para Talebi olarak tanımlanır. Parayı kumbarada tutma iradesi, aynı zamanda çocuğun "Stratejik Planlama" ve uzun vadeli vizyon yeteneğini keskinleştirir.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Mikro-Yönetişim ve Bütçe Hesaplaması: 50/30/20 Kuralı

Bu teorik çerçeveyi somutlaştırmak için, küresel kişisel finans yönetiminde altın standart olarak kabul edilen "50/30/20 Bütçe Kuralı"nı bir çocuğun harçlık ekonomisine entegre edelim.

Örnek Senaryo: Haftalık 500 TL harçlık alan 14 yaşındaki bir ortaokul öğrencisini ele alalım. Bu bütçenin iyi yönetim ilkeleriyle tahsisi şu şekilde olmalıdır:

- %50 Sabit/Zorunlu Giderler : $500 \text{ TL} \times 0.50 = 250 \text{ TL}$. Bu fon, okul yemekhanesi, yol masrafı gibi esnekliği olmayan ve hayatın olağan akışı için zorunlu olan harcamalara ayrılır. İş dünyasındaki karşılığı "İşletme Giderleri"dir.
- %30 İhtiyari Harcamalar : $500 \text{ TL} \times 0.30 = 150 \text{ TL}$. Eğlence, hobi, sinema veya fazladan bir atıştırma için ayrılan, esnekliği olan paydır. Finansal bir daralma anında ilk kesinti yapılacak olan "Değişken Maliyetler" kalemidir.
- %20 Tasarruf ve Yatırım : $500 \text{ TL} \times 0.20 = 100 \text{ TL}$. Bu, kumbaraya veya çocuğun adına açılmış bir birikim hesabına giden, dokunulmaz fondur. Bu kalem, gelecekteki servet inşasının temel taşıdır.

Sermaye Birikimi ve Getiri (ROI) Analizi: Çocuğun her hafta istikrarlı bir şekilde ayırdığı bu 100 TL'nin mikro-yönetişimdeki gücünü matematiksel olarak inceleyelim. Haftalık 100 TL tasarruf, aylık 400 TL, yıllık bazda ise tam 4.800 TL tutarında bir Sermaye Birikimi yaratır.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Eğer ebeveynler, bu paranın salt bir kutuda durup enflasyon karşısında erimesini önlemek ve çocuğa Yatırım Getirisi kavramını öğretmek isterse, bu fonu temsili bir getiri aracına yönlendirebilir. Örneğin, çocuğun her ay kenara koyduğu 400 TL'yi, aile içinde (veya bankada) yıllık %40 basit getiri vaat eden bir modele entegre ettiğimizi varsayalım. Çocuk her ay sisteme 400 TL sokarak finansal piyasalardaki en etkili risk yönetimi stratejilerinden biri olan Maliyet Ortalaması taktiğini uygulamış olur. Yıl sonunda biriken 4.800 TL anapara, elde edilen getiri oranıyla birlikte (aylık kademeli yatırıldığı için ortalama getiri üzerinden) yaklaşık 5.700 TL - 5.800 TL bandında bir portföy büyüklüğüne ulaşır.

Çocuk bu hesaplamayı ve sonucu gördüğünde, paranın sadece "tüketildikçe işe yarayan" bir araç olmadığını; tasarruf edilip rasyonel yönetildiğinde kendi kendine "yeni değerler üreten" aktif bir güce dönüştüğünü yaşayarak öğrenir. Bireysel yönetişimin zirvesi tam olarak bu farkındalık anıdır.

Değer Üretmek ve Temel Yatırım Kavramları

Geleceğin lideri profili, sadece elindeki kaynağı biriktirip muhafaza eden pasif bir koruyucu değil; elindeki sermayeyi büyütebilen, hesaplanmış riskleri alabilen ve fırsat maliyetlerini rasyonel bir şekilde tartabilen aktif bir stratejistir. Bu bağlamda, çocuklara finansal okuryazarlık aşılırken odak noktası "para biriktirmekten" ziyade "Değer Üretmek" ve "Stratejik Yatırım" kavramlarına kaydırılmalıdır. Bireysel yönetişimin zirvesi, kıt kaynakları en yüksek faydayı sağlayacak şekilde organize edebilmektir.

Yatırım Kavramını Somutlaştırma: İnsan Sermayesinden Finansal Sermayeye

Çocuklar için "Yatırım" kavramı başlangıçta çok soyut kalabilir. Bu kavramı zihinlerinde kodlamanın en etkili yolu, yatırımın sadece para ile değil, en kıt kaynak olan "Zaman" ile yapıldığını anlatmaktır. Bir çocuğun bir saatini tüketim odaklı bir içerikle geçirmek yerine yeni bir dil öğrenmeye, analitik düşünme becerilerini geliştirmeye veya bir veri okuryazarlığı eğitimine ayırması, finans terminolojisindeki İnsan Sermayesi yatırımdır.

- Eğitim Yatırımı: Bugün öğrenilen bir bilgi, gelecekteki potansiyel kazanç kapasitesini artıran ve kişisel yönetişimi güçlendiren bir "Varlıktır".
- Finansal Evrilme: Zamanını iyi yöneten bir çocuk, bu disiplini finansal kaynaklarına da yansıtır. Zamanın getiriye dönüşmesi (zaman kaldırıcı), paranın getiriye dönüşmesi (finansal kaldırıcı) ile aynı mantıksal düzlemde çalışır. Bu noktada çocuğa şu stratejik soru sorulmalıdır: "Bugün bu kaynağı harcayıp anlık bir keyif mi almak istersin, yoksa onu bir tohum gibi ekip gelecekte sürdürülebilir bir meyve bahçesine sahip olmayı mı?"

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Fayda-Maliyet Analizi ve Risk Yönetimi

Liderlik, veriye dayalı kararlar alabilme ve belirsizlik altında rotayı çizebilme yetisidir. Çocuklara Fayda-Maliyet Analizi öğretilerek, her finansal kararın bir getirisi olduğu kadar bir bedeli olduğu anlatılmalıdır.

- Risk: Hedeflenen sonuca ulaşamama ihtimalidir.
- Getiri: Alınan riskin karşılığında elde edilen artı değerdir.

Lider birey, körü körüne risk alan değil, rasyonel bir Risk-Getiri Dengesi kurabilen kişidir. Harçlığının bir kısmını riskli ama potansiyel getirisi yüksek bir alana (örneğin okulda arkadaşlarıyla yapacağı küçük bir ortaklık simülasyonuna) yönlendiren çocuk, kaybetme ihtimaliyle yüzleşirken aynı zamanda kriz yönetimi ve stratejik esneklik kazanır.

Geciktirilmiş Haz : Finansal Özgürlüğün Psikolojik Temeli

Finansal başarının ve etkili liderliğin belki de en kritik bileşeni, literatürde "Marshmallow Deneyi" ile ünlenen Geciktirilmiş Haz becerisidir. Bu beceri, gelecekteki daha büyük ve anlamlı bir ödül için bugünkü anlık tatmini erteleyebilme kapasitesidir.

Finansal perspektiften bakıldığında, geciktirilmiş haz, Tüketim ve Yatırım arasındaki analitik tercihtir.

Bugün anlık bir tüketimden vazgeçmek, bileşik getiri mekanizması sayesinde yıllar sonraki özgürlüğün ve bağımsızlığın satın alınmasıdır. Liderlik vizyonu tam olarak budur: Anlık tepkiler ve dürtülerle hareket etmek yerine, uzun vadeli hedeflere sadık kalarak disiplinli bir şekilde ilerlemek. Bu iradeyi küçük yaşta finansal kararlarıyla kazanan bir birey, yetişkinlik döneminde sadece kendi mikro ekonomisini değil, yönettiği ekipleri, kurumları ve toplumları da sürdürülebilir bir başarıya taşıyacaktır.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Sonuç: Yarının Güçlü Türkiye

Finansal Okuryazarlık Bir Karakter İnşasıdır

Tüm bu mikro ve makro dinamikleri bir araya getirdiğimizde karşımıza çıkan en net tablo şudur: Finansal okuryazarlık, temelinde sadece bir matematik, muhasebe veya ekonomi konusu değildir. Bu disiplin, en temelde özgüvenli, kendi ayakları üzerinde durabilen, rasyonel kararlar alabilen ve hiçbir dış güce bağımlı olmayan "egemen" karakterler yetiştirme meselesidir. Finansal kararlarında bağımsız olamayan bir bireyin, hayatının diğer alanlarında (kariyer, sosyal ilişkiler, girişimcilik) tam anlamıyla özgür olması beklenemez.

Bunu somut bir örnekle açıklayalım: On yaşındaki bir çocuğun, arkadaş çevresinin okul kantinindeki anlık tüketim baskısına direnerek, parasını aylar sonra alacağı bir teknolojik alet veya bisiklet için biriktirmesi, sadece basit bir tasarruf eylemi değildir. Bu, o çocuğun popüler kültüre ve akran baskısına karşı kendi iradesini ortaya koyması, gerektiğinde "hayır" diyebilme cesaretini göstermesi ve kendi geleceğinin sorumluluğunu almasıdır. Parayı yönetmeyi öğrenen çocuk, aslında dürtülerini, arzularını, zamanını ve sonuç olarak kendi hayatını yönetmeyi öğrenir. Tüketim kölesi olmayan, kendi kaynaklarının efendisi olan bir birey profili inşa edilir.

Miras Kavramını Yeniden Tanımlamak

Bu stratejik vizyonun hayata geçmesi için toplumun tüm paydaşlarına; ailelere, eğitimcilere ve politika yapıcılara tarihi bir görev düşmektedir.

- Aileler için: Ebeveynler, çocuklarına sadece
- "harçlık veren" birer kaynak olmaktan çıkıp,
- onların ilk finansal danışmanları ve denetçileri
- olmalıdır. Çocuğa her istediğini anında sorgusuzca almak yerine, bütçe yönetimi deneyimi sunulmalıdır. Örneğin; ailecek çıkılacak bir hafta sonu gezisi için çocuğa belirli bir bütçe verip, "Bu gezinin ulaşım, yemek ve eğlence planlaması senin elinde. Tercihleri sen yapacaksın, ancak bütçe aşıldığında ekstra kaynak sağlanmayacak" diyerek ona gerçek bir sorumluluk ve hata yapma özgürlüğü tanınmalıdır.
- Eğitimciler ve Politika Yapıcılar için: Eğitim müfredatı, soyut havuz problemlerinden veya ezbere dayalı formüllerden arındırılıp; enflasyon, satın alma gücü, fırsat maliyeti ve yatırım getirisi gibi hayatın tam merkezinden vaka analizleriyle zenginleştirilmelidir. Finansal okuryazarlık, seçmeli bir yan ders değil, temel bir yaşam becerisi olarak konumlandırılmalıdır.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Şu evrensel gerçeği kabul etmeliyiz: Bir çocuğa bırakılacak en büyük ve değerli miras, milyonlarca liralık bir banka hesabı, gayrimenkuller veya devredilen şirketler değildir. Finansal bilinci, kriz yönetimi becerisi ve yatırım vizyonu olmayan bir varisin, devasa bir serveti tüketmesi yalnızca kısa bir zaman meselesidir. Asıl ve kalıcı miras, o banka hesabını sıfırdan yaratabilecek, mevcut sermayeyi büyütecek ve dalgalanmalara karşı koruyacak olan "finansal zeka ve iyi yönetim bilincidir."

23 Nisan Ruhuna Yakışır Bir Vizyon

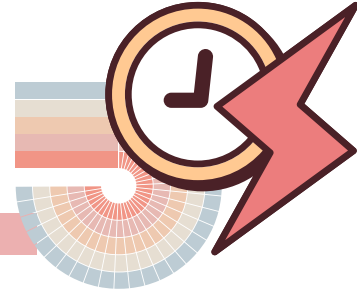
1920 yılında meclisin açılışıyla atılan o büyük egemenlik adımı, bugün ancak ekonomik bağımsızlıkla, analitik düşünceyle ve veri odaklı kararlarla taçlandırıldığında asıl hedefine ulaşacaktır. Unutmayalım ki, ekonomik özgürlük ve refah olmadan, bireysel egemenlikten bahsetmek altı boş bir slogandan ibaret kalır. Yarının güçlü, krizlere karşı dayanıklı ve tam bağımsız Türkiyesi, bugün eline verilen harçlığı salt bir tüketim aracı olarak değil, bir değer ölçüsü olarak gören, harcamadan önce hesaplayan ve üretmek büyüme hedefleyen rasyonel nesillerin omuzlarında yükselecektir.

Çünkü çok net biliyoruz ki; bugün kendi küçük bütçesinin egemeni olan çocuklar, yarın dünyanın en iyi yönetilen kurumlarının, sarsılmaz ekonomilerinin ve refah toplumlarının liderleri olacaktır.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

ÇOCUK YETİŞTİRME ALİŞKANLIKLARININ TARİHSEL YOLCULUĞU

İnsanlık tarihine yakından bakıldığında, büyük kırılmaların ve dönüşümlerin yanında sessiz ama derin etkiler yaratan bir alan daha dikkat çeker: gündelik hayat pratikleri. Bu pratiklerin en belirleyici olanlarından biri ise çocuk yetiştirme alışkanlıklarıdır. Çünkü bir toplumun çocuklara nasıl davrandığı, geleceği nasıl kurguladığını da açığa çıkarır. Çocuk yetiştirme, ilk bakışta aile içinde gerçekleşen bireysel bir süreç gibi görünse de aslında kültürün ve ideolojilerin kesiştiği geniş bir alandır. Bu nedenle tarih boyunca değişen çocukluk anlayışını incelemek, toplumsal dönüşümleri anlamak için güçlü bir anahtar sunar.

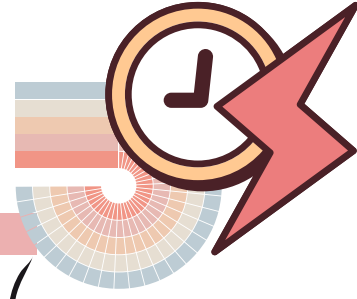
İlk çağ toplumlarında çocukluk, bugünkü anlamıyla ayrı bir yaşam evresi olarak görülmezdi. Çocuk, mümkün olan en kısa sürede yetişkin dünyasına dahil edilmesi gereken bir birey olarak değerlendirilirdi. Özellikle Antik Roma gibi toplumlarda çocukların kabulü, aile reisinin kararına bağlıydı ve bu karar çoğu zaman ekonomik koşullar, miras düzeni ve toplumsal statü ile ilişkiliydi. Çocukların hayatta kalması bile bir tür seçilimin sonucuydu. Bu durum, çocuk yetiştirmenin duygusal bir bağdan çok toplumsal düzenin devamlılığıyla bağlantılı olduğunu gösterir. Aile, sevgi temelli bir birliktelikten ziyade üretim ve düzen birimi olarak işlev görürken çocuk da bu yapının bir parçasıydı. Bu dönemde çocukla kurulan ilişki, bireysel gelişimi desteklemekten çok onu hayata hazırlamak üzerine kuruluydu.

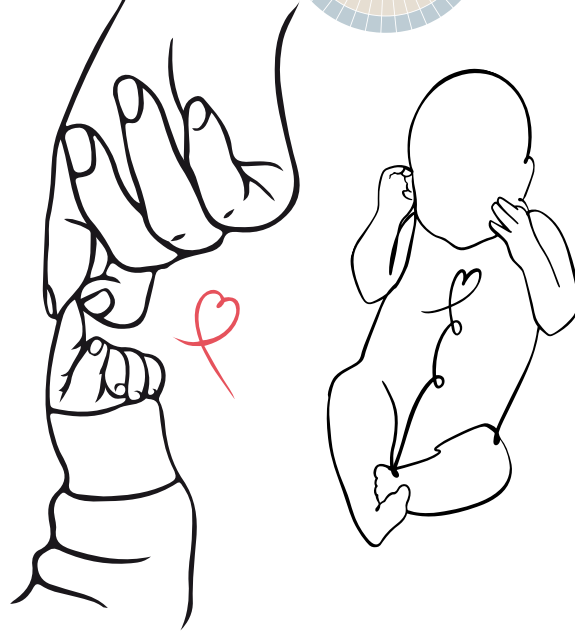
Orta Çağ'a geçildiğinde çocukluk algısında belirli değişimler yaşansa da bu değişimler sınırlı kalır. Orta Çağ Avrupa bağlamında çocuklar hâlâ erken yaşta sorumluluk almak zorunda kalır, çoğu zaman yetişkinlerle benzer yaşam koşullarına maruz kalırdı. Çocukların oyun, eğitim ya da psikolojik gelişim gibi alanlarda özel olarak desteklenmesi yaygın bir anlayış değildi. Bununla birlikte aile içi bağların zayıf olduğu düşüncesi yanıltıcı olabilir; burada söz konusu olan, duyguların ifade edilme biçiminin farklılığıdır. Yüksek çocuk ölümleri oranı, ebeveynlerin çocuklarla kurduğu ilişkiyi temkinli ve mesafeli hale getirebiliyordu. Bu da çocuk yetiştirme alışkanlıklarının, duygusal yoğunluktan çok hayatta kalma gerçekliği etrafında şekillenmesine yol açıyordu.

ALIŞKANLIKLARIMIZ

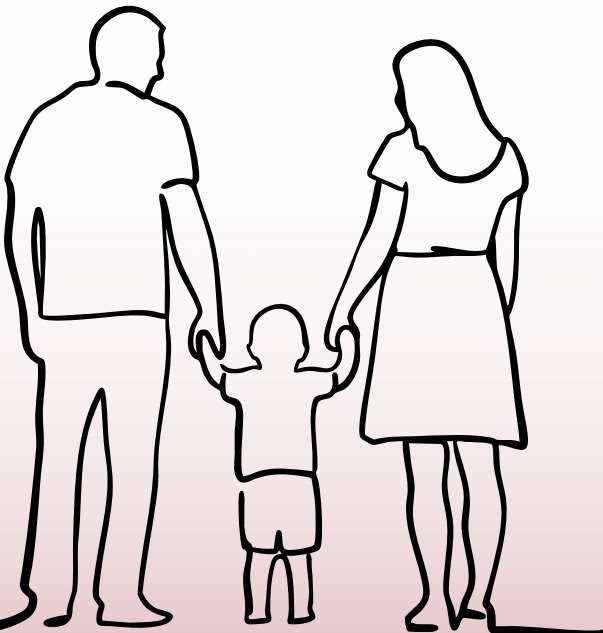
Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Modern dönemin eşğine gelindiğinde, özellikle 17. ve 18. yüzyıllarda düşünsel dönüşümler çocukluk kavramını yeniden tanımlar. Aydınlanma düşüncesiyle birlikte insan doğasına dair yeni sorular sorulmaya başlanır ve bu sorular çocuklara bakışı da etkiler. Bu noktada Jean-Jacques Rousseau önemli bir kırılma yaratır. Rousseau'nun çocuğu doğası gereği iyi ve korunması gereken bir varlık olarak tanımlaması, çocuk yetiştirme anlayışında derin bir değişimi tetikler. Artık çocuk, yetişkinliğe hazırlanan eksik bir birey değil; kendi içinde anlamlı bir varlıktır. Bu yaklaşım, eğitim sistemlerinden aile içi ilişkilere kadar pek çok alanda etkisini gösterir. Disiplin merkezli, katı ve otoriter yaklaşımlar yerini daha esnek, gelişim odaklı ve çocuğun ihtiyaçlarını gözetten modellere bırakmaya başlar.

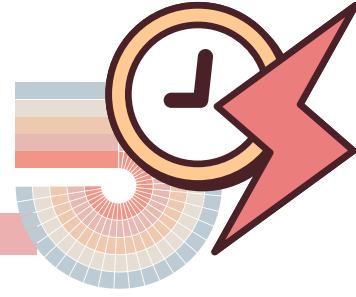

Bu dönüşüm, Sanayi Devrimi ile birlikte yeni bir boyut kazanır. Sanayi Devrimi, yalnızca ekonomik yapıyı değil, aile düzenini ve çocukların toplumsal konumunu da köklü biçimde değiştirir. Kırsaldan kente göç, çekirdek aile modelinin yaygınlaşması ve üretim ilişkilerinin dönüşmesi, çocukların aile içindeki rolünü yeniden tanımlar. Bir yandan çocuk işçiliği yaygınlaşırken diğer yandan çocukların korunması gerektiğine dair güçlü bir toplumsal bilinç oluşmaya başlar. Bu çelişkili süreç, çocukluk kavramının daha görünür hale gelmesini sağlar. Eğitim sistemleri yaygınlaşır, zorunlu eğitim uygulamaları ortaya çıkar ve çocukların çalışma hayatından uzak tutulması gerektiği fikri güç kazanır. Böylece çocukluk, korunması gereken özel bir dönem olarak toplumsal kabul görmeye başlar.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

20.yüzyıl, çocuk yetiştirme alışkanlıklarının bilimsel bilgiyle yeniden şekillendiği bir dönemdir. Psikoloji ve pedagojinin gelişmesi, çocukların zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine dair daha derin bir anlayış sunar. Sigmund Freud, çocukluk deneyimlerinin bireyin yetişkinlik yaşamı üzerindeki etkilerini vurgularken, Jean Piaget çocukların bilişsel gelişim süreçlerini aşamalar halinde ele alır. Bu çalışmalar, ebeveynlik pratiklerini doğrudan etkiler. Artık çocuk yetiştirme, geleneksel bilgiye dayalı bir alışkanlık olmaktan çıkar; öğrenilen, tartışılan ve geliştirilen bir beceri haline gelir. Aile içinde iletişim, empati ve bireysel farklılıklar daha fazla önem kazanır. Çocuğun yalnızca davranışları değil, duyguları ve düşünceleri de dikkate alınır.

Günümüz dünyasında ise çocuk yetiştirme alışkanlıkları çok katmanlı ve dinamik bir yapı sergiler. Küreselleşme, dijitalleşme ve hızla değişen toplumsal değerler, ebeveynlik anlayışlarını sürekli dönüştürür. Artık farklı kültürlerden beslenen, çeşitlenen ve zaman zaman çelişen pek çok yaklaşım bir arada var olur. Bir yandan çocuğun bireyselliğini destekleyen, özgürlük alanını genişleten yaklaşımlar güçlenirken diğer yandan performans, başarı ve rekabet baskısı da çocukluk deneyimini şekillendirir. Dijital teknolojiler, çocukların dünyasını genişletirken aynı zamanda yeni sorular ve kaygılar da üretir. Ekran kullanımı, sosyal medya etkisi ve dijital bağımlılık gibi konular, günümüz ebeveynliğinin önemli tartışma başlıkları arasında yer alır.

Tarihsel süreç, çocuk yetiştirme alışkanlıklarının durağan değil, sürekli değişen bir yapı olduğunu açıkça gösterir. Her dönem kendi koşulları içinde "ideal çocuk" ve "iyi ebeveyn" tanımını yeniden üretir. Bu nedenle bugünün ebeveynlik pratiklerini anlamak için geçmişin izlerini takip etmek büyük önem taşır. Çünkü bugün benimsediğimiz pek çok yaklaşım, geçmişte yaşanan dönüşümlerin bir sonucudur. Çocuk yetiştirme, bireysel bir tercih olmanın ötesinde toplumsal bir üretim sürecidir; her nesil, kendinden öncekilerin deneyimlerini yeniden yorumlayarak geleceğe aktarır.

Belki de bu tarihsel yolculuğun en dikkat çekici yanı, çocuk yetiştirmenin hiçbir zaman tamamlanmış bir bilgi alanı olmamasıdır. Her kuşak, kendi sorularını sorar, kendi doğrularını oluşturur ve kendi hatalarından öğrenir. Bu açıdan bakıldığında çocuk yetiştirme, kesin kurallarla sınırlandırılmayan, yaşayan ve dönüşen bir pratiktir. Tam da bu nedenle, geçmişi anlamak bugünü sorgulamayı, bugünü sorgulamak ise geleceği daha bilinçli kurmayı mümkün kılar. Çocuklara nasıl yaklaştığımız, aslında nasıl bir toplum hayal ettiğimiz de en açık göstergelerinden biri olmaya devam eder.

SOSYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

EKRANIN ARKASINDAKİ ÇOCUK

Teknolojinin modern yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldiği yadsınamaz bir gerçek. Çocuklar artık doğdukları andan itibaren dijital ekranlarla iç içe büyüyor. Akıllı telefonlar, tabletler, oyun konsolları ve akıllı televizyonlar onların dünyasını şekillendiren en temel araçlar arasına girmiş durumda. Ancak bu dijital dünyanın sunduğu imkânların yanı sıra, özellikle çocuklar üzerinde ciddi riskler taşıdığı da artık bilimsel verilerle de ortaya konuyor.

Bu yazıda, teknolojinin farklı yaş gruplarında olan çocuklar üzerindeki etkilerini, ekran süresi ve bağımlılık riskini, sosyal medyanın çocuk gelişimine olan olumsuz boyutlarını ve dijital ortamda güvenliği ele alacağız.

1. Yaşa Göre Değişen Dijital Dünya

0-6 yaş çocuklarda beyin, gelişimin en kritik evresinde. Bu yaş grubunda ekrana maruz kalma, beyin gelişimi açısından en büyük riski barındırır. Amerikan Pediatri Akademisi 18 ayın altındaki bebeklerin video görüşmeler dışında hiçbir ekranla temas etmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. 2-5 yaş arası için ise günlük maksimum bir saatlik ekran süresi önerilmektedir.

Bu dönemde bebeklerin ve küçük çocukların gelişimi için en temel ihtiyaç, gerçek dünya deneyimleri ve yüz yüze etkileşimdir. Dokunmak, hissetmek, hareket etmek ve başkalarının yüz ifadelerini okumak, bir tabletin sunabileceği hiçbir şeyle karşılanamaz. Araştırmalar, küçük yaşlarda aşırı ekran maruziyetinin dil gelişimini geciktirebildiğini ve dikkat süresini olumsuz etkileyebildiğini ortaya koymaktadır.

SOSYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

3. Sosyal Medya: Fırsat mı, Tehdit mi?

Sosyal medya platformları çocuklar için genellikle 13 yaş sınırı belirlemiş olsa da bu sınırın kolayca aşılabildiği bir gerçektir. Araştırmalar, 10-12 yaş grubundaki çocukların büyük çoğunluğunun aktif olarak sosyal medya kullandığını ortaya koymaktadır.

Siber zorbalık, sosyal medyanın en önemli tehlikelerinden biridir. Geleneksel zorbalıktan farklı olarak siber zorbalık 7/24 devam edebilir ve siber mağduriyet yaşayan kişi evde bile güvende hissedemeyebilir. Türkiye’de yapılan araştırmalar, her üç çocuktan birinin çevrimiçi ortamda zorbalığa maruz kaldığını göstermektedir.

Beden imajı sorunları da özellikle kız çocukları için büyük bir risk oluşturmaktadır. Sosyal medyada sürekli mükemmel görünen bedenlere, filtre uygulanmış fotoğraflara maruz kalan ergenler, gerçekçi olmayan güzellik standartlarını içselleştirerek öz güven sorunları ve yeme bozuklukları yaşayabilmektedir.

Dijital ayak izi konusunda da çocukların bilinçlendirilmesi büyük önem taşır. İnternette paylaşılan her fotoğraf, yorum ve konum bilgisi kalıcı bir iz bırakır. Çocuklara, bugün yaptıkları paylaşımların ilerleyen yıllarda iş başvurularından sosyal ilişkilerine kadar pek çok alanı etkileyebileceği anlatılmalıdır.

4. Dijital Güvenlik: Çocukları Çevrimiçi Tehlikelerden Korumak

İnternet, çocuklar için hem sınırsız bir öğrenme alanı hem de ciddi tehlikeler barındıran bir ortamdır. Yabancılardan gelen mesajlar, uygunsuz içerikler, kimlik avı saldırıları ve çevrimiçi istismar, dijital güvenliğin temel tehdit unsurları arasındadır.

Pratik güvenlik önerileri almak isteyenler için şöyle bir sıralama yapabiliriz: Açık iletişim kurmak çok kıymetlidir. Çocukla online yaşamı hakkında yargılamadan, merakla sorular sorabilirsiniz, karşılaştığı rahatsız edici içerikleri size rahatlıkla anlatabilmesi için güvenli bir atmosfer oluşturmalsınız.

Ekran süresini ve belirli içeriklere erişimini kısıtlayabileceğiniz uygulamalar kullanabilirsiniz.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Sosyal medya hesaplarının gizlilik ayarlarını çocukla birlikte inceleyebilir, kişisel bilgilerin asla paylaşılmaması gerektiğini somut örneklerle açıklayabilirsiniz.

Çocuğun gördüğü her içeriğin doğru olmadığını, sahte haberleri ve yanıltıcı içerikleri nasıl tanıyacaklarını öğretmek dijital okuryazarlık eğitimi verebilirsiniz.

Son olarak, yemek masasında ve uyku öncesinde telefonu belirli bir saatte kullanmamak gibi ortak aile kuralları belirleyin ve bu kurallara siz de uyun.

Sonuç

Dijital çağda çocuk olmak her neslin kendi döneminde karşılaştığı zorlukların belki de en karmaşık olanıdır. Ne tamamen yasaklayabilirsiniz ne de tamamen serbest bırakabilirsiniz. Bunu her zaman olduğu gibi yine denge ile sağlayabilirsiniz.

Çocuklara gerçek dünyayı tanımaları ve keşfetmeleri için zaman harcamamız gerekiyor. Bir parkta top oynamak, bir kitabın sayfalarını çevirmek, bir pikniğe gitmek, ailecek yürüyüşe çıkmak hiçbir algoritmanın sunabileceği bir deneyim değildir. Ve bu deneyimleri yaşayabilen çocuklar, dijital dünyayı da daha sağlıklı kullanan bireyler olacaktır.

ÖNERİLER

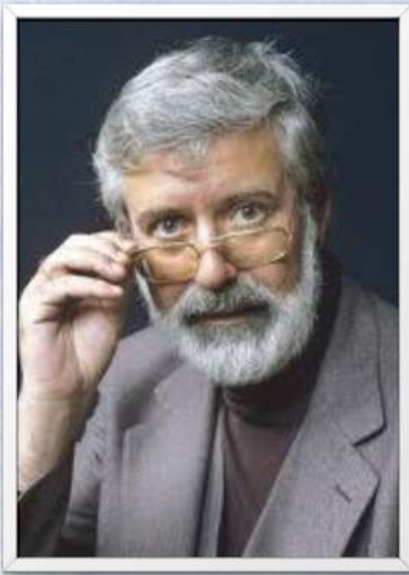
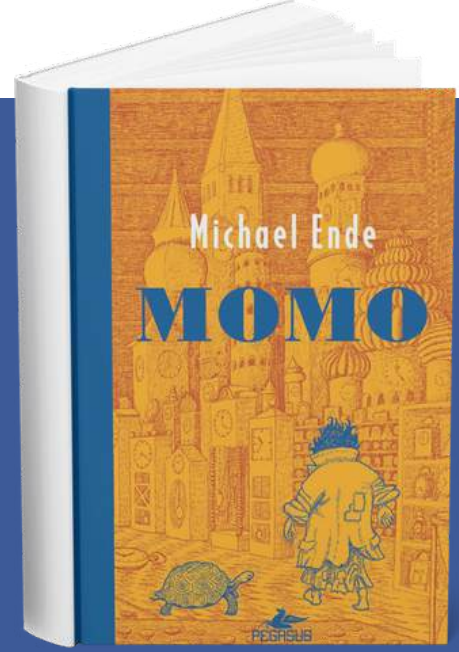
KİTAP

MOMO

23 Nisan coşkusuunu çok özel bir eserle kutlamak isterim. Bu ay sizin için seçtiğim kitap, dünya çapında milyonlarca okura ulaşan ve Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü başta olmak üzere pek çok prestijli ödülü kucaklayan bir modern klasik: Michael Ende'den Momo.

Görünürde bir çocuk kitabı olarak raflarda yerini alsada Momo, aslında her yaşta okurun zihninde derin izler bırakan çok katmanlı bir eser. Olay örgüsü, eski bir amfi tiyatro harabesinde yaşayan, kimsesiz ama insanları inanılmaz bir dikkatle "dinleme" yeteneğine sahip küçük Momo'nun etrafında şekilleniyor. Momo'nun ve dostlarının huzurlu yaşamı, şehre sessizce sızan "Duman Adamlar" ile tamamen değişiyor.

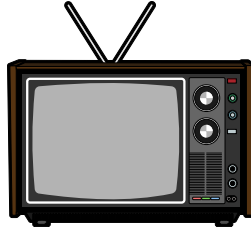

Zaman tasarrufu yapma vaadiyle insanların hayatına giren bu gizemli adamlar, modern dünyanın sürekli bir yerlere yetişmeye çalışan, meşgul ve yorgun insan profilinin tam bir yansıması. Yazar, bu kurgu üzerinden okuyucuya çok zarif bir sistem eleştirisi sunuyor. Daha fazla üretmek ve zaman kazanmak adına sevdiğimizden, hobilerimizden ve kendimizden nasıl vazgeçtiğimizi; kazandığımızı sandığımız o zamanın aslında bizi nasıl mekanik bir duruma getirdiğini sorguluyoruz.

Momo, elinde sadece bir çiçek ve koltuğunun altında bir kaplumbağa ile tüm bu mekanik sisteme, koskoca bir yetişkinler dünyasına kafa tutuyor. Tam da 23 Nisan ruhuna yakışır şekilde, dünyayı güzelleştirecek olanın o saf çocukluk enerjisi, dayanışma ve karşımızdakini gerçekten dinlemek olduğunu bize yeniden hatırlatıyor. Siz de zamanın peşinden koşmaya kısa bir mola vermek isterseniz, bu ödüllü esere mutlaka şans verin. Zamanınızı geri kazanacağınız keyifli okumalar dileriz!

ÖNERİLER

BELGESEL

BU AYIN BELGESEL ÖNERİSİ: CODED BIAS

Teknolojinin, özellikle de yapay zekanın tamamen nesnel ve matematiksel bir kusursuzlukla çalıştığını düşünme eğilimindeyiz. Ancak bu ayki belgesel önerimiz "Coded Bias", bu yaygın yanılgıyı sarsıcı bir şekilde yıkıyor. Bilgisayarların hata yapmayacağı inancının arkasındaki karanlık noktaları aydınlatan bu yapım, teknolojinin aslında onu yaratan insanların önyargılarını nasıl kopyaladığını gözler önüne seriyor.

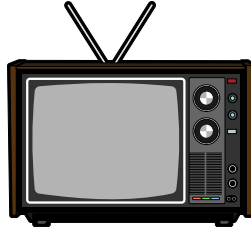

Hikaye, MIT araştırmacısı Joy Buolamwini'nin yüz tanıma sistemlerinin beyaz olmayan yüzleri ve kadınları doğru teşhis edemediğini fark etmesiyle başlıyor. Bu teknik bir hatadan çok daha fazlası; aslında algoritmaların beslendiği verilerin ne kadar sorunlu olabileceğinin net bir kanıtı. Belgesel, doğru bir veri küresyonu ve bilgi mimarisi olmadan kurulan sistemlerin, toplumsal eşitsizlikleri nasıl dijitalleştirdiğini harika bir dille anlatıyor. Özellikle iş dünyasında hız ve verimlilik odaklı kurulan sistemlerin, denetimsiz bırakıldığında ne gibi krizlere yol açabileceğini çok net görüyoruz. Şirketlerin algoritmik karar mekanizmalarından finansal piyasalara kadar pek çok alanda teknoloji

etiğinin önemi bir kez daha ortaya çıkıyor. Tam da bu noktada, yapay zeka regülasyonlarının neden ertelenemez bir ihtiyaç olduğu izleyicinin yüzüne çarpıyor. Kurumları, piyasaları ve bireyleri koruyacak yasal çerçeveler olmadan teknolojinin nasıl zararlı bir güce dönüşebileceğini anlamak için bu belgesel eşsiz bir kaynak. Hem veri dünyasının arka planını merak edenler hem de teknolojinin iş dünyası ve toplum üzerindeki regülatif etkilerini sorgulayanlar için "Coded Bias", ufuk açıcı bir seyir deneyimi sunuyor. Bu ay ekran başına geçip algoritmaların o kadar da masum olmayan dünyasına yakından bakmaya ne dersiniz?

ÖNERİLER

FİLM

ALİKE

Bu ay köşemizde kelimelere hiç ihtiyaç duymadan kalbimize dokunan, izledikten sonra ekranı kapatıp uzun uzun düşünmemizi sağlayacak harika bir animasyonla karşınızdayım. Bu ay sizin için seçtiğim kısa film: "Alike" (2015).

Tamamen diyalogsuz olan bu ödüllü İspanyol kısa filmi, Copi adındaki bir baba ve oğlu Paste'in hikayesini anlatıyor. Copi, her sabah uyanıp aynı rutinle işe giden, grileşmiş bir şehirde ve devasa evrak yığınları arasında adeta kendi rengini kaybetmiş bir yetişkin. Oğlu Paste ise capcanlı, etrafına neşe saçan ve dünyayı kendi yaratıcı penceresinden gören küçük bir çocuk.

Film boyunca, Paste'in okulda sıradan harfleri kopyalamak yerine defterine yolda gördüğü o muhteşem mavi kemancıyı çizmek istemesine, ancak sistemin onu zorla kalıplara sokarak o canlı rengini yavaş yavaş soldurmasına şahit oluyoruz. Baba Copi kurumsal hayatın soğuk çarkları arasında her gün biraz daha tükenip grileşirken; baba-oğulun günün sonunda kavuşup birbirlerine sarıldıkları o an, ikisinin de dünyasını yeniden renklendiriyor.

"Alike", günlük hayatın koşuşturmacasının, modern sistemlerin tekdüzeliğinin insan ruhunu nasıl yordüğünü olağanüstü bir incelikle ekrana taşıyor. Toplumun bizden beklediği kalıplara girerken özgünlüğümüzü nasıl kurban ettiğimizi gösterirken, o karanlık ve donuklaşmış profesyonel dünyalarımızı ancak bir çocuğun saf yaratıcılığının kurtarabileceğini fısıldıyor.

Bu eserin dergimize taşıma sebebim ise sunduğu o muazzam çok katmanlı yapı. Biz yetişkinler için sarsıcı ve çok haklı bir sistem eleştirisi olan bu görsel şölen, çocuklar için izlemesi son derece güvenli bir masal. Çocuklar bu filmi; kurallara uymaya çalışan babasının renksiz dünyasına neşeye renk katmaya çabalayan küçük bir çocuğun sevgi dolu, sıcacık hikayesi olarak keyifle izleyebilirler.

İster rutinin tekdüzeliğinden yorulmuş bir yetişkin, ister dünyayı kendi canlı renkleriyle keşfeden bir çocuk olun... Hem sevdiğinizle içiniz rahat bir şekilde izleyebileceğiniz hem de kendi içinizdeki o renkli ve özgün çocuğu yeniden hatırlamanızı sağlayacak bu tatlı esere bu ay mutlaka şans verin. İyi seyirler!

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Mentorluk Programı

Mentorluk Programı'nda Dördüncü Dönem Başlıyor!

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Mentorluk Programı, ne eğitimde ne istihdamda yer alan genç kadınların kariyer yolculuklarını desteklemek amacıyla oluşturulmuş kapsamlı bir rehberlik programıdır. Katılımcılar, farklı sektörlerde deneyim sahibi kadın profesyonellerle birebir eşleşerek mentorluk sürecine dahil olur ve bu süreçte kariyer planlama, iş arama stratejileri, özgeçmiş hazırlama ve profesyonel yönelim gibi başlıklarda destek alır. Program, genç kadınların iş dünyasını daha yakından tanımasına olanak tanırken, özgüvenlerini güçlendirmeyi ve sürdürülebilir bir kariyer inşa etmelerine katkı sunmayı hedefler. Bu yönüyle, ekonomik ve sosyal hayata katılımı artırmayı amaçlayan etkili bir kariyer gelişim modeli olarak öne çıkar.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 1 Haziran 2026

Microfon Academy Eğitimleri (7. Dönem)

Microfon Academy Eğitimleri (7. Dönem), gençlerin kariyer yolculuklarında ihtiyaç duydukları temel yetkinlikleri geliştirmeyi hedefleyen, tamamen ücretsiz ve çevrim içi bir eğitim programıdır. Katılımcılar, platform üzerinden istedikleri zaman erişebilecekleri video içerikler aracılığıyla eğitim sürecini kendi hızlarında tamamlayabilir. Program kapsamında İngilizce (A1-C2 seviyeleri), liderlik ve sürdürülebilirlik gibi başlıkları içeren "MBA'e Giriş" modülü ile finansal okuryazarlık eğitimleri sunulur; böylece katılımcılar hem kişisel gelişim hem de profesyonel beceriler açısından çok yönlü bir kazanım elde eder.

Microfon Academy 7. Dönem Başvuruları Başladı!

Hemen başvuru!
Üç eğitimden birinden ücretsiz yararlan!

Learn English with Microfon

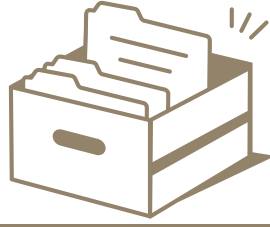
Finansal Okuryazarlık

MBA'e Giriş

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 17 Mayıs 2026

ARŞİVDEN**NEW**

Sayıların ismine tıklayarak ilgili gazeteye ulaşabilirsiniz.

GENÇLİK AĞI GAZETESİ'NİN NİSAN AYINDA YAYIMLANAN SAYILARI

Nisan 2021 Sayısı

23 Nisan Özel Sayı
(2021)23 Nisan Özel Sayı
(2022)

Nisan 2023 Sayısı

Nisan 2022 Sayısı

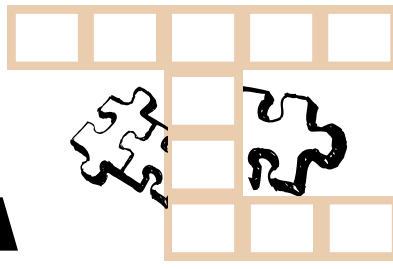

Nisan 2025 Sayısı

Nisan 2024 Sayısı

BULMACA

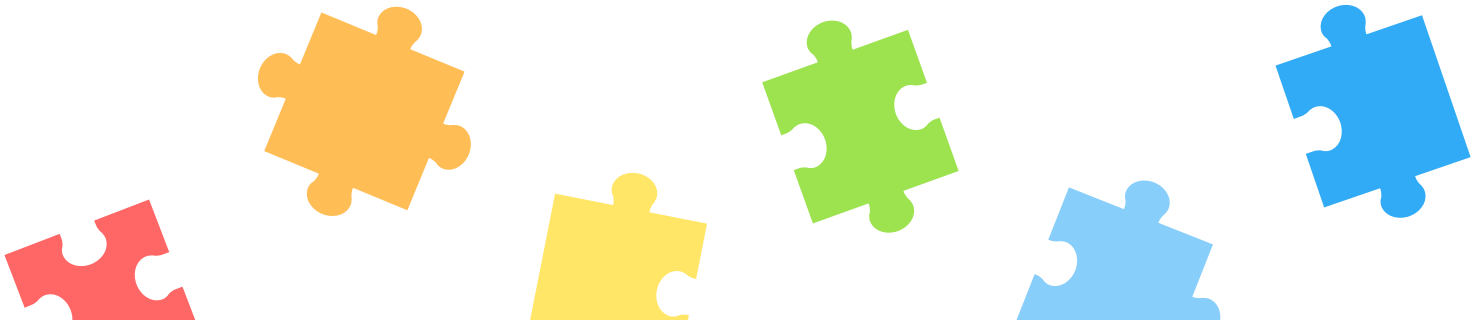
Ödüllendirmemiz yalnızca Gençlik Ağı üyelerine özeldir.

Bu ayın kazananı olmak ve hediye kazanmak istiyorsan tek yapman gereken elini çabuk tutup ilk çözen kişi olmak ve cevabı bize göndermek!

EGEMEN	BARIŞ	ULUS	MECLİS
BAYRAM	SEVGİ	HÜRRİYET	NİSAN

H	Ş	F	S	E	V	G	İ	I	H	U
M	E	C	L	İ	S	İ	R	A	Ü	L
K	A	K	T	T	A	D	A	Y	R	U
İ	R	I	İ	M	E	İ	E	T	R	S
N	O	L	B	K	V	Y	E	B	İ	A
R	L	R	A	A	N	E	S	İ	Y	K
I	C	N	Y	B	A	R	I	Ş	E	K
N	L	V	R	İ	S	İ	D	S	T	S
I	R	T	A	K	İ	J	Y	N	P	İ
E	G	E	M	E	N	R	E	Ç	Ö	Ş

Cevaplar için bize mail atmayı unutmayın: kuruliletisim@gmail.com

KAYNAKLAR

Çocuk Yetiştirme Alışkanlıklarının Tarihsel Yolculuğu

- Allison James & Alan Prout (1997). *Constructing and Reconstructing Childhood*. London: Falmer Press.
- Hugh Cunningham (2005). *Children and Childhood in Western Society Since 1500*. London: Pearson.
- Jean Piaget (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. New York: International Universities Press.
- Jean-Jacques Rousseau (1762). *Émile, ou De l'éducation*. Paris.
- Linda Pollock (1983). *Forgotten Children: Parent-Child Relations from 1500 to 1900*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Neil Postman (1982). *The Disappearance of Childhood*. New York: Delacorte Press.
- Philippe Ariès (1962). *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life*. New York: Vintage Books.
- Sigmund Freud (1905). *Three Essays on the Theory of Sexuality*.
- UNICEF (2019). *The State of the World's Children Report*.
- Viviana A. Zelizer (1985). *Pricing the Priceless Child: The Changing Social Value of Children*. Princeton: Princeton University Press.
- World Health Organization (2020). *Guidelines on Physical Activity, Sedentary Behaviour and Sleep for Children*.

Harçlıktan Yatırıma: 23 Nisan Özel Finans 101

- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mufad/article/395358>
- https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_05/06144528_ulke_ozetleri_rapor.pdf-pisa raporu
- https://tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/7e40dce3-56ed-4604-b23a-d5d72becd9ab/Baskan_Finansal_Egitim.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-7e40dce3-56ed-4604-b23a-d5d72becd9ab-m3fc4WW-T.C.MERKEZ BANKASI <https://www.garantibbva.com.tr/blog/cocuklar-icin-finansal-okuryazarlik>
- https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/12/pisa-2022-results-volume-i_76772a36/53f23881-en.pdf -oecd raporu
- GÖRSEL: GEMİNİ İLE ÜRETİLDİ
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44. <https://doi.org/10.1257/jel.52.1.5>
- Mischel, W., Ebbesen, E. B., & Raskoff Zeiss, A. (1972). Cognitive and attentional mechanisms in delay of gratification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 21(2), 204-218. <https://doi.org/10.1037/h0032198>

KAYNAKLAR

Ekranın Arkasındaki Çocuk

- <https://health.choc.org/updated-aap-recommendations-for-screen-time/>
- <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10580299/>
- <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/yesilay-internet-kullanim-suresinin-artmasi-siber-zorbalik-riskini-yukseltiyor/3913694>
- <https://www.apa.org/topics/social-media-internet/health-advisory-adolescent-social-media-use>
- <https://www.hhs.gov/sites/default/files/sg-youth-mental-health-social-media-advisory.pdf>
- <https://www.who.int/europe/news/item/25-09-2024-teens-screens-and-mental-health>
- <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/addictive-behaviours-gaming-disorder>
- <https://www.who.int/news/item/14-09-2018-inclusion-of-gaming-disorder-in-icd-11>

İş Hukukunda Mobbing

- Büyükkılıç, G. (2012). İş Hukuku Çerçevesinde İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Olgusunun Değerlendirilmesi. İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 71-160.
- Ertürk, A. A. (2014). İş Hukuku Boyutuyla Türkiye'de Psikolojik Taciz (Mobbing) ve Dünyadan Örnekler. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 285-340.
- Leymann, H. (1996). The Content and Development of Mobbing at Work. European Journal of Work and Organizational Psychology, 165-184.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2017). İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Bilgilendirme Rehberi. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı .
- Tınaz, P. (2006). İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing). İstanbul: Beta Yayınları.

Gençlik Ağı Gazetesi

NİSAN 2026

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi yazarları
olarak hepinize keyifli okumalar dileriz!